

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність «Облік і оподаткування»

Допускається до захисту
зав. кафедри обліку і оподаткування
Хомовий С.М. к.е.н., доцент Хомовий С.М.
« 19 » 12 2025 р.

**КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
МАГІСТРА**

**«БУХГАЛТЕРСЬКИЙ ОБЛІК ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ
ПІДПРИЄМСТВА»
(ЗА МАТЕРІАЛАМИ ПРАТ КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «АВК»)**

Виконав (ла)

Курмаш Олександр Сергійович

Керівник

к.е.н., доцент Хомовий С.М.

Рецензент

к.е.н., Непочатенко А.В.

Я, Курмаш Олександр Сергійович, засвічую, що кваліфікаційну роботу виконано з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Біла Церква 2025 р.

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

Спеціальність «Облік і оподаткування»

Затверджую

Гарант ОП «Облік і оподаткування»

 д.е.н., професор Свиноус І.В.
 « 4 » « 11 » 2024 р.

ЗАВДАННЯ
на кваліфікаційну роботу здобувача

Курмаш Олександра Сергійовича

Тема «Бухгалтерський облік основних засобів підприємства» (за матеріалами ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК»)

Затверджено наказом ректора № _____ від _____

Перелік питань, що розробляються в роботі:

1. Теоретико-методичні засади обліку основних засобів на підприємстві.
2. Аналіз стану та використання основних засобів у ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК».
3. Шляхи вдосконалення системи обліку та аналізу основних засобів на підприємстві.

Вихідні дані (за необхідності) – звітність ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК».
 Календарний план виконання роботи.

Етап виконання	Дата виконання етапу	Відмітка про виконання
Огляд літератури	28.12.2024	
Методична частина	31.05.2025	
Дослідницька частина	06.09.2025	
Оформлення роботи	15.10.2025	
Перевірка на плагіат	01.11.2025	
Подання на рецензування	15.11.2025	
Попередній розгляд на кафедрі	29.11.2025	

Керівник кваліфікаційної роботи

 підпис

к.е.н., доцент Хомовий С.М.

Здобувач

 підпис

Курмаш О.С.

Дата отримання завдання « 4 » « 11 » 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Курмаш О.С. Бухгалтерський облік основних засобів підприємства.

Раціональне використання основних засобів є визначальним чинником оптимізації виробничих витрат, оскільки рівень загальних витрат на виготовлення продукції безпосередньо впливає на кінцеві фінансові результати діяльності підприємства.

Методологічну основу дослідження сформовано на засадах загальнонаукових і спеціальних методів, серед яких: спостереження, порівняльний аналіз, узагальнення, графічне подання інформації для підвищення наочності одержаних результатів.

Інформаційна база дослідження охоплює нормативно-правові акти з бухгалтерського обліку основних засобів, спеціалізовану економічну літературу, інтернет-джерела, а також фінансову звітність ПРАТ «Кондитерська фабрика АВК» за досліджуваний період.

Практичне значення магістерського дослідження полягає у здійсненні всебічного аналізу стану та ефективності використання основних засобів підприємства, виявленні проблемних аспектів бухгалтерського обліку та розробленні обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення результативності їх експлуатації. У результаті проведеного дослідження запропоновано модель, що включає сукупність релевантних параметрів, а також формули розрахунку ключових фінансових показників, які оцінюють ефективність використання засобів виробництва.

Кваліфікаційна робота викладена на 52 сторінках і містить 12 таблиць, 7 рисунків та список використаних джерел, що налічує 51 найменування.

Ключові слова: бухгалтерський облік, класифікація активів, переоцінка, амортизація, первісна вартість, знос.

ANNOTATION

Kurmash O.S. Accounting for fixed assets of an enterprise.

The rational use of fixed assets is a determining factor in optimizing production costs, since the level of total costs for manufacturing products directly affects the final financial results of the enterprise.

The methodological basis of the study was formed on the basis of general scientific and special methods, including: observation, comparative analysis, generalization, graphical presentation of information to increase the clarity of the results obtained.

The information base of the study covers regulatory legal acts on accounting for fixed assets, specialized economic literature, Internet sources, as well as financial reporting of PRJSC «AVK Confectionery Factory» for the period under study.

The practical significance of the master's research is to carry out a comprehensive analysis of the state and efficiency of the use of fixed assets of the enterprise, identify problematic aspects of accounting and develop substantiated recommendations for increasing the effectiveness of their operation. As a result of the research, a model was proposed that includes a set of relevant parameters, as well as formulas for calculating key financial indicators that assess the efficiency of the use of means of production.

The qualification work is presented on 52 pages and contains 12 tables, 7 figures and a list of sources used, which includes 51 items.

Key words: accounting, asset classification, revaluation, depreciation, original cost, depreciation.

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ

ПРАТ	— Приватне акціонерне товариство;
ОЗ	— Основний засіб;
П(С)БО	— Положення (стандарти) бухгалтерського обліку;
МСБО	— Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку;
МСФЗ	— Міжнародні стандарти фінансової звітності;
ПКУ	— Податковий кодекс України;
НОР	— Нормативна операційна розцінка.

ЗМІСТ

	стор
ВСТУП	4
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ.....	6
1.1 Теоретичні основи економічної природи основних засобів, їх класифікація та методи оцінювання	6
1.2 Методичні підходи обліку та аналізу основних засобів підприємства	9
1.3 Нормативне забезпечення бухгалтерського обліку основних засобів	12
Висновки до розділу 1	15
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ПРАТ КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «АВК»....	17
2.1 Економічна характеристика діяльності досліджуваного підприємства	17
2.2 Оцінка ефективності використання основних засобів на підприємстві (2.3)	24
2.3 Організація первинного, синтетичного та аналітичного обліку основних засобів на підприємстві	31
Висновки до розділу 2	39
РОЗДІЛ III. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ	41
3.1 Пропозиції щодо підвищення ефективності ведення бухгалтерського обліку основних засобів	41
3.2 Удосконалення аналітичного забезпечення управління основними засобами на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» .	45
Висновки до розділу 3	51
ВИСНОВКИ.....	53
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	55
ДОДАТКИ	60

ВСТУП

Актуальність теми дослідження. Ефективність виробництва та розмір отриманого прибутку значною мірою залежать від правильного управління основними засобами. Водночас важливим фактором забезпечення такої ефективності є своєчасне отримання повної та правдивої інформації про наявність, стан та використання цих активів. У зв'язку з цим зростає роль бухгалтерського обліку як інструмента управління, що забезпечує інформаційне підґрунтя для прийняття управлінських рішень.

Теоретичні й практичні напрацювання сучасних науковців Бондаренко О.М., Дем'яненко М.Я., Сук Л.К. та інших у сфері обліку основних засобів становлять вагомий внесок у розвиток облікової науки та удосконалення її методологічної бази у вітчизняній практиці.

Метою магістерської роботи є всебічне розкриття теоретичних засад і практичних аспектів бухгалтерського обліку та аналізу основних засобів підприємства.

Для досягнення зазначеної мети в роботі поставлено й вирішено такі *завдання*: уточнено економічну сутність поняття «основні засоби», їх класифікацію та підходи до оцінки; охарактеризовано організаційні особливості діяльності підприємства; проаналізовано чинну нормативно-правову базу, що регламентує облік основних засобів; досліджено процес документального оформлення господарських операцій, пов'язаних з основними засобами; розкрито методику ведення синтетичного та аналітичного обліку основних засобів; здійснено оцінку фінансового стану підприємства; обґрунтовано підходи до організації аналізу стану та ефективності використання основних засобів; вивчено показники, що характеризують ефективність їх використання.

Об'єктом дослідження даної магістерської роботи виступає функціонування чинної системи бухгалтерського обліку, організація та

методика аналізу основних засобів. *Предмет дослідження* полягає в особливостях ведення обліку та здійснення аналізу основних засобів на прикладі ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК».

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи, зокрема: спостереження, порівняльний аналіз, методи узагальнення, графічне подання інформації та схемотехнічне відображення для візуалізації результатів.

Інформаційну базу дослідження склали нормативно-правові акти з бухгалтерського обліку основних засобів, спеціалізована економічна література, періодичні наукові видання, інтернет-ресурси, матеріали науково-практичних конференцій, а також фінансова звітність ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» за досліджуваний період.

Практичне значення магістерської роботи полягає в проведенні комплексного аналізу основних засобів підприємства, виявленні проблем у сфері їх використання та формуванні обґрунтованих рекомендацій щодо підвищення ефективності їх експлуатації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у запропонованій моделі, що складається з сукупності наступних значень і матриць: формули для розрахунків основних фінансових показників оцінки ефективності використання засобів виробництва та засобів праці.

Практична значимість результатів дослідження може бути використано у подальших наукових розробках з тематики обліку й аналізу основних засобів.

Структура магістерської роботи охоплює вступ, три розділи, висновки та пропозиції, список використаних джерел та додатки. Загальний обсяг становить 52 сторінки основного тексту, що включає 7 рисунків, 12 таблиць та 6 додатків. Бібліографія нараховує 51 найменування.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

1.1. Теоретичні основи економічної природи основних засобів, їх класифікація та методи оцінювання

Раціональне використання основних засобів становить ключовий чинник оптимізації виробничих витрат, оскільки рівень загальних витрат на виробництво та оподаткування безпосередньо зумовлює кінцевий фінансовий результат діяльності підприємства.

До характерних ознак основних засобів належать: довгострокове використання у незмінній фізичній формі (щонайменше протягом одного року); наявність зносу, що виявляється у поступовій втраті функціональних властивостей через старіння або вичерпання ресурсу (фізичний знос) чи у втраті економічної доцільності подальшої експлуатації внаслідок появи більш технологічно досконаліх аналогів (моральний знос); специфічний характер відшкодування вартості шляхом поступової амортизації, яка відноситься на поточні витрати підприємства та, відповідно, впливає на собівартість товарів, робіт і послуг.

З огляду на це, ефективне управління основними засобами потребує системного підходу, орієнтованого на раціональне та повне їх використання у фінансово-господарській діяльності підприємства.

У науковій літературі поняття «основні засоби» трактується по-різному, проте більшість дослідників визначає їх як матеріальні активи підприємства, що забезпечують його виробничу та господарську діяльність (Додаток А).

У науковій літературі існують різні підходи до визначення поняття «основні засоби». Частина дослідників розглядає їх як засоби праці, що тривалий час використовуються у виробничому процесі. Інші науковці обмежують сферу застосування основних засобів лише виробничою діяльністю, вважаючи, що вони не впливають на інші аспекти функціонування підприємства. Такий підхід є дискусійним, оскільки на практиці основні засоби забезпечують реалізацію завдань підприємства в цілому, а не лише у виробничій сфері. До визначення слід додати, що ці активи повністю та багаторазово беруть участь у процесі виробництва, а їх вартість частково переноситься на створювану продукцію через механізм амортизації. Незмінним залишається положення, що основні засоби призначені для використання протягом тривалого часу — понад один рік або операційний цикл, який перевищує річний період.

Відповідно до п. 138.3.3 ПКУ [20], основні засоби також розподіляються на 16 груп (табл. 1.1) залежно від строків їх корисного використання.

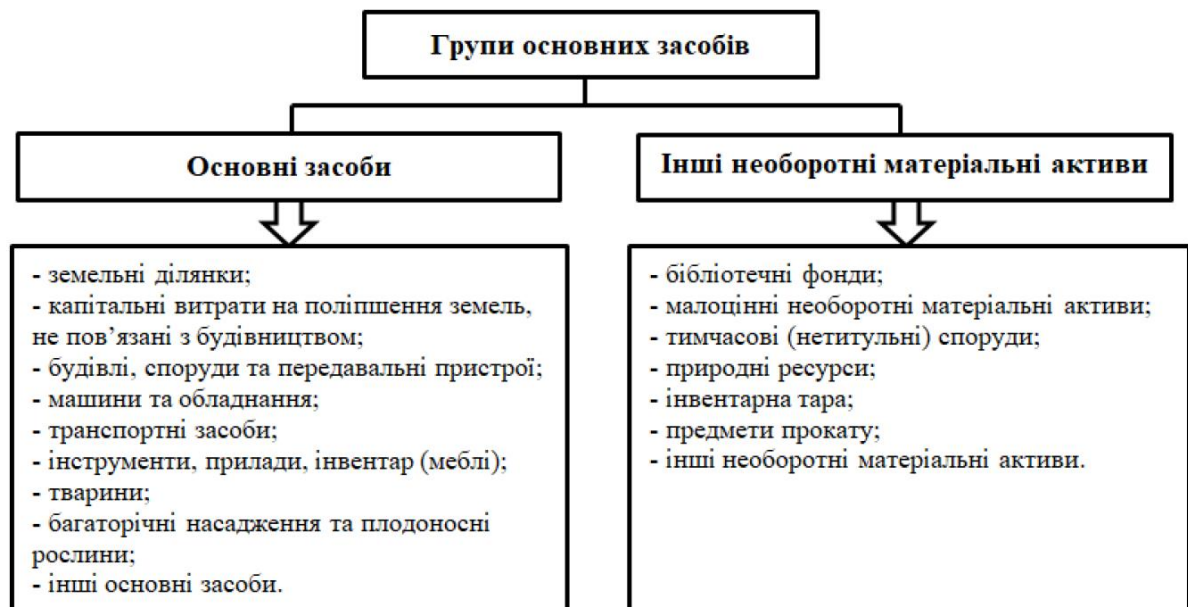
Таблиця 1.1.

**Класифікація основних засобів за термінами їх експлуатування
за Податковим кодексом України**

Група	Мінімально допустимі строки корисного використання, років
1	2
Група 1 – Земельні ділянки	–
Група 2 – Капітальні витрати на поліпшення земель, не пов'язані з будівництвом	15
Група 3 – будівлі:	20
– споруди	15
– передавальні пристрої	10
Група 4 – Машини та обладнання	5
з них:	
електронно-обчислювальні машини, інші машини для	2

автоматичного оброблення інформації, пов'язані з ними засоби зчитування або друку інформації, пов'язані з ними комп'ютерні програми (крім програм, витрати на придбання яких визнаються роялті, та програм, які визнаються нематеріальним активом), інші інформаційні системи, комутатори, маршрутизатори, модулі, модеми, джерела безперебійного живлення та засоби їх підключення до телекомунікаційних мереж, телефони (в тому числі стільникові), мікрофони і рації, вартість яких більша 20 тис. грн:	
Група 5 – Транспортні засоби	5
Група 6 – Інструмента, прилади, інвентар, меблі	4
Група 7 – Тварини	6
Група 8 – Багаторічні насадження	10
Група 9 – Інші основні засоби	12
Група 10 – Бібліотечні фонди, збереження Національного архівного фонду України	–
Група 11 – Малоцінні необоротні матеріальні активи	–
Група 12 – Тимчасові споруди	5
Група 13 – Природні ресурси	–
Група 14 – Інвентарна тара	6
Група 15 – Предмети прокату	5
Група 16 – Довгострокові біологічні активи	7

Згідно пункту 5 НП(С)БО 7 [15], основні засоби для цілей бухгалтерського обліку, класифікують за групами, що наведені нами на рисунку 1.1.

Рис. 1.1. Класифікація основних засобів за цілями бухгалтерського обліку.

Відповідно до п. 16 МСБО 16 [14], собівартість об'єкта основних засобів включає:

а) ціну придбання (разом із ввізним митом та невідшкодовуваними податками, за вирахуванням торговельних та цінових знижок);

б) усі витрати, безпосередньо пов'язані з доставкою об'єкта до місця розташування та приведенням його у стан, придатний для експлуатації відповідно до вимог керівництва;

в) початкову оцінку витрат, пов'язаних із демонтажем, переміщенням об'єкта та відновленням земельної ділянки, на якій він розташований, якщо такі зобов'язання виникають під час придбання або експлуатації об'єкта.

1.2 Методичні підходи обліку та аналізу основних засобів підприємства

Основні засоби відіграють ключову роль у господарській діяльності підприємства, а їх кількісний та якісний рівень виступає критерієм оцінки ступеня забезпеченості необхідними ресурсами для здійснення фінансово-господарської діяльності. Ефективне управління продуктивністю основних засобів передбачає проведення результативного аналізу та комплексне використання отриманої інформації.

Межі аналізу ефективності використання основних засобів визначаються поставленими цілями та завданнями, тоді як його зміст і програма залежать від характеристик досліджуваного об'єкта та спрямованості аналітичної роботи. Проведення аналізу дозволяє визначити найбільш інформативні показники, що забезпечують об'єктивну оцінку рівня забезпеченості підприємства основними засобами та ефективності їх експлуатації, а також сприяють прийняттю обґрунтованих управлінських

рішень, спрямованих на виявлення та мобілізацію внутрішніх резервів підвищення результативності їх використання.

Комплексний економічний аналіз основних засобів здійснюється поетапно (рис. 1.2).

Рис. 1.2. Етапи аналізу основних засобів.

Інформаційне забезпечення аналізу основних засобів підприємства охоплює такі джерела як: первинні документи, що підтверджують операції з основними засобами (акти, інвентарні картки тощо); дані бухгалтерського обліку щодо операцій з основними засобами; облікові регістри (Журнал 4, відомість 4.1); фінансова та статистична звітність підприємства; додаткові джерела (план технічного розвитку, матеріали

інвентаризацій, результати попередніх аудиторських перевірок та аналітичних досліджень).

Методика аналізу основних засобів підприємства базується на кількох принципах:

А) збереження функціональної корисності основних засобів протягом тривалого періоду, що обумовлює розподіл витрат, пов'язаних з їх придбанням і експлуатацією, у часі;

Б) невідповідність моменту фізичної заміни основних засобів етапу їх вартісного відновлення, що може призвести до фінансових втрат підприємства;

В) залежність методів оцінювання ефективності експлуатації від виду основних засобів, рівня їх оснащення, ролі у виробничому процесі та функціонального призначення.

Достовірність і повнота результатів аналізу ґрунтуються на правильності ведення бухгалтерського обліку, чіткому регламентуванні процедур документування операцій з основними засобами, точності класифікації об'єктів, правильності інвентаризаційних описів та належній організації аналітичного обліку.

Система показників стану (Додаток Б) та ефективності використання основних засобів поділяється на три групи:

➤ показники оснащеності підприємства основними засобами – фондомісткість, фондоозброєність, коефіцієнт реальної вартості основних виробничих засобів у майні підприємства;

➤ показники стану основних засобів – коефіцієнти зносу, придатності, оновлення, вибуття, приросту;

➤ показники ефективності використання – фондovіддача, рентабельність основних засобів, прибуток на одну гривню вартості основних засобів.

Ефективність використання основних засобів істотно впливає на фінансові результати діяльності. Збільшення загального обсягу основних

засобів, як правило, призводить до зниження фондівіддачі, однак у разі технічного оновлення зростання частки активної складової є об'єктивним процесом, що вимагає від управлінського персоналу забезпечення максимальної результативності її використання.

Методика аналізу основних засобів передбачає також розроблення пропозицій щодо покращення їх технічного стану та підвищення ефективності експлуатації, що сприятиме збільшенню обсягів виробництва і, відповідно, покращенню фінансових результатів.

1.3. Нормативно забезпечення бухгалтерського обліку основних засобів

Нормативно-правове регулювання є ключовим інструментом організації бухгалтерського обліку основних засобів та формування звітності. Нормативно-правова база у цій сфері представлена як цілісна система, що охоплює чотири рівні (додаток В).

Перший рівень має законодавчий характер і визначає засади бухгалтерського обліку, його завдання, основні категорії, порядок регулювання, організацію та ведення. До цього рівня належать Конституція України, кодекси України, зокрема Господарський та Податковий, а також Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» № 996-XIV.

Другий рівень нормативно-правового регулювання становлять Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку та Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку, які визначають методологічні засади обліку основних засобів та інших необоротних матеріальних активів (табл. 1.2).

Таблиця 1.2

**Перелік стандартів, що впорядковують бухгалтерський облік
основних засобів**

Номер та назва стандарту		Пояснення
Національний	Міжнародний	
1	2	
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»	МСБО «Подання фінансової звітності»	Визначають склад і структуру фінансової звітності, її якісні характеристики та основи складання, а також регламентують порядок розкриття інформації у її складі.
НП(С)БО 7 «Основні засоби»	МСБО 16 «Основні засоби»	Установлюють критерії визнання об'єкта основних засобів як активу, визначають методи його оцінки, переоцінки та амортизації, а також порядок формування інформації про знецінення та вибуття з відображенням відповідних даних у Примітках.
НП(С)БО 14 «Оренда»	МСБО 17 «Оренда»	Розмежують поняття фінансової та операційної оренди, регламентують облік операцій як у орендодавця, так і у орендаря, а також порядок відображення операцій з продажу активу з наступним його отриманням в оренду, із розкриттям даної інформації у Примітках.
НП(С)БО 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу та припинена діяльність»	МСФЗ 5 «Непоточні активи, утримувані для продажу та припинена діяльність»	Визначають критерії визнання та оцінки необоротних активів, утримуваних для продажу, та активів, пов'язаних із припиненою діяльністю, з обов'язковим розкриттям відповідної інформації у Примітках.
НП(С)БО 28 «Зменшення корисності активів»	МСБО 36 «Зменшення корисності активів»	Регламентують порядок визнання, оцінки та відображення знецінення активів, обліку відшкодування їх корисності, зменшення або відновлення корисності груп активів, що генерують грошові потоки, з обов'язковим розкриттям цих даних у Примітках.
НП(С)БО 32 «Інвестиційна нерухомість»	МСБО 40 «Інвестиційна нерухомість»	Установлюють правила визнання та оцінки інвестиційної нерухомості, порядок переведення об'єктів до цієї категорії, їх ліквідації та відображення таких операцій у Примітках.

Методичний рівень охоплює систему нормативно-правових документів, структуру яких подано у додатку Г. Зокрема, відповідно до

Плану рахунків [29], для відображення операцій з основними засобами призначено рахунок 10 «Основні засоби». Водночас у додатку до Наказу про облікову політику підприємства передбачено формування робочого плану рахунків із урахуванням організаційно-правової форми суб'єкта господарювання, галузевої специфіки його діяльності та інших особливостей.

Значне методичне значення має Положення № 879 [30], яке встановлює загальні вимоги до проведення інвентаризації основних засобів, визначає її цілі, строки здійснення та перелік активів, що підлягають обов'язковій інвентаризації.

Методичні рекомендації № 561, що містять класифікацію основних засобів та визначають методологічні засади їх обліку щодо надходження, ремонту, модернізації, переоцінки, вибуття та амортизації, а також обліку об'єктів, що перебувають в оренді. У додатку до зазначених рекомендацій наведено типові кореспонденції рахунків бухгалтерського обліку, що застосовуються при здійсненні операцій з основними засобами.

Четвертий рівень, що має назву організаційний, охоплює такі документи: наказ про облікову політику підприємства, робочий план рахунків для обліку необоротних матеріальних активів, посадові інструкції та інші внутрішні нормативні акти суб'єкта господарювання.

Згідно з положеннями розділу 1 «Загальні положення» Закону України № 996-XIV, належить до підприємств, що становлять суспільний інтерес, та віднесене до категорії основних, які складають фінансову та консолідовану фінансову звітність за Міжнародними стандартами бухгалтерського обліку (МСБО).

Усі бухгалтерські записи, використані для підготовки звітності, мають бути приведені у відповідність до вимог МСБО. Водночас, МСБО 1 не встановлює уніфікованого формату фінансової звітності, а лише визначає перелік показників, що підлягають обов'язковому розкриттю у кожній формі звітності та у Примітках. З цієї причини підприємство

застосовує форми фінансової звітності, затверджені НП(С)БО 1. Крім того, відповідно до Положення № 879, на підприємстві здійснюється інвентаризація активів та зобов'язань.

Для забезпечення стабільного та безперервного функціонування зазвичай підприємство розробляє внутрішні положення, інструкції, правила, накази, розпорядження та інші організаційно-розпорядчі документи, що регламентують систему його внутрішнього контролю.

Висновки до розділу 1

Раціональне використання основних засобів є ключовим чинником оптимізації виробничих витрат, оскільки рівень загальних витрат підприємства, включаючи податкові зобов'язання, безпосередньо впливає на кінцеві фінансові результати його діяльності.

Основні засоби являють собою матеріальні активи, що використовуються у господарській діяльності підприємства протягом періоду, який перевищує 365 календарних днів з моменту введення в експлуатацію, та вартість яких поступово зменшується внаслідок фізичного або морального зносу.

З огляду на функціональне призначення, основні засоби є неоднорідними, що зумовлює необхідність їх класифікації за різними ознаками: виробничі та невиробничі; діючі, недіючі, запасні; власні, орендовані та інші.

Для оцінювання стану та ефективності використання основних засобів підприємства науковці застосовують систему показників, згрупованих за трьома напрямками: а) показники забезпеченості підприємства основними засобами, до яких належать: фондомісткість, фондоозброєність та коефіцієнт реальної вартості основних виробничих

засобів у структурі майна підприємства; б) показники стану основних засобів, що охоплюють коефіцієнти зносу, придатності, оновлення, вибуття та приросту основних засобів; в) показники ефективності використання основних засобів, серед яких визначаються фондівдача та рентабельність основних засобів.

Відповідно до Податкового кодексу України, основні засоби класифікуються за строками експлуатації на 16 груп.

Нормативно-правове регулювання форм документів, що підтверджують операції з обліку основних засобів і визначають специфіку їх оформлення, здійснюється такими актами: Порядок складання типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 13.09.2016 р. № 818; Наказ Міністерства статистики України від 29.12.1995 р. № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку».

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ СТАНУ ТА ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ У ПРАТ КОНДИТЕРСЬКА ФАБРИКА «АВК»

2.1. Економічна характеристика діяльності досліджуваного підприємства

Історія Приватного акціонерного товариства Кондитерська фабрика «АВК» розпочалася 4 жовтня 1994 року зі створення закритого акціонерного товариства виробничого об'єднання, до складу якого входила лише Костянтинівська кондитерська фабрика. Згодом назву було змінено на ЗАТ виробниче об'єднання «АВК», а у березні 2011 року – змінено на сучасну назву: Приватне акціонерне товариство Кондитерська фабрика «АВК». На той момент підприємство об'єднувало три кондитерські фабрики, розташовані у містах Костянтинівка, Горлівка та Донецьк, а також логістичний центр у місті Макіївка.

Внаслідок початку бойових дій на території Донецька 26 травня 2014 року виробничі процеси та дистрибуція продукції зазнали значних ускладнень. У квітні 2015 року діяльність було зосереджено на єдиній діючій виробничій одиниці Костянтинівській кондитерській фабриці.

Організаційна структура підприємства визначена його статутом, а організаційно-правова форма – приватне акціонерне товариство. Ідентифікаційний код юридичної особи 00373882 ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК». Місцезнаходження підприємства: Дніпропетровська область, м. Дніпро, вул. Журналістів, буд. 11.

Вищим органом управління ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» є загальні збори акціонерів, які визначають основні напрями діяльності товариства. Схематичне зображення спрощеної організаційної структури управління ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» наведено додатку Д.

Основні напрями господарської діяльності товариства: Виробництво фруктових і овочевих соків; Виробництво хліба та хлібобулочних виробів; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок нетривалого зберігання; Виробництво сухарів і сухого печива; виробництво борошняних кондитерських виробів, тортів і тістечок тривалого зберігання; Виробництво чаю та кави; Оптова торгівля напоями; Оптова торгівля цукром, шоколадом і кондитерськими виробами; Оптова торгівля кавою, чаєм, какао та прянощами; Пакування; Неспеціалізована оптова торгівля; Вантажний автомобільний транспорт; Надання в оренду й експлуатацію власного чи орендованого нерухомого майна; Ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення

Для ведення бухгалтерського, податкового та управлінського обліку в ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» застосовуються програмні продукти «Акцент 7.4» та «MeDoc».

Станом на 2024 рік основним виробничим підрозділом підприємства є Костянтинівська кондитерська фабрика, яка спеціалізується на випуску драже, цукерок, печива та карамельних виробів. Асортимент продукції налічує понад 100 найменувань, частина з яких є унікальними для українського ринку. Підприємство орієнтоване не лише на внутрішній, а й на зовнішній ринок. Починаючи з 2024 року, продукція ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» експортується до понад 20 країн світу, зокрема до держав Азії та Європи. При цьому співвідношення обсягів реалізації на внутрішньому та зовнішньому ринках становить відповідно 94 % та 6 %. На підприємстві впроваджено систему управління безпечністю та якістю харчових продуктів, що відповідає міжнародним стандартам ISO 22000 та ISO 9001.

Аналіз фінансового стану ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» у даному дослідженні здійснюється на основі фінансової звітності, зокрема форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)». Під час дослідження фінансової звітності за 2022–2024 рр. встановлено, що показники звітності

2022 року не узгоджуються з початковими даними звітності 2023 року. Це зумовлено тим, що у 2022 році звітність складалася відповідно до національних положень (стандартів) бухгалтерського обліку, тоді як у 2023 році – за вимогами міжнародних стандартів фінансової звітності. У зв'язку з цим неможливим є проведення повноцінного порівняльного аналізу фінансового стану та ефективності використання основних засобів підприємства за 2022–2024 рр. Порівняльний аналіз у межах цього дослідження здійснюється лише за 2023–2024 рр.

Для оцінювання фінансового стану ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» передбачено: аналіз ліквідності та платоспроможності; аналіз фінансової стійкості.

Детальна оцінка ліквідності та платоспроможності здійснюється шляхом розрахунку таких показників: коефіцієнта поточної ліквідності (покриття), коефіцієнта швидкої ліквідності, коефіцієнта абсолютної ліквідності та співвідношення короткострокової дебіторської і кредиторської заборгованості. Зазначені індикатори дають змогу визначити здатність підприємства виконувати короткострокові зобов'язання та оцінити рівень його платоспроможності у разі виникнення фінансових ускладнень (табл. 2.1).

Таблиця 2.1

**Аналіз ліквідності та платоспроможності
ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» за 2023-2024 рр.**

Показник	Рік		Абсолютне відхилення (+/-)	Відносне відхилення %
	2023	2024		
Коефіцієнт поточної ліквідності	4,12	3,89	- 0,23	- 5,58
Коефіцієнт ліквідності швидкої	3,54	3,29	- 0,25	- 7,06
Коефіцієнт ліквідності абсолютної	0,001	0,003	0,002	200,00
Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості	3,52	3,29	- 0,23	- 6,53

За результатами розрахунків, наведених у таблиці 2.1, встановлено, що у 2024 р. коефіцієнт поточної ліквідності зменшився на 0,23 грн (або на

5,58 %) порівняно з 2023 р. Це є негативною тенденцією для ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК», оскільки свідчить про зниження рівня довіри кредиторів до підприємства. Водночас значення цього показника перевищує нормативний діапазон (2–3), що може свідчити про нераціональну структуру активів.

Коефіцієнт швидкої ліквідності у 2024 р. зменшився на 0,25 грн (або на 7,06 %) порівняно з 2023 р., що вказує на потенційне підвищення фінансового ризику. При цьому значення показника перевищує норматив (0,7–1), що характеризує низький рівень фінансового ризику та створює передумови для залучення додаткових інвестиційних ресурсів.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності у 2024 р. зріс на 0,002 грн (або на 200,0 %) відносно 2023 р., проте його значення залишилося нижчим за нормативний інтервал (0,25–0,5), що свідчить про неспроможність підприємства оперативно погашати зобов'язання у випадку настання строків їх виконання.

Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості у 2024 р. зменшилося на 0,23 грн (або на 6,53 %) у порівнянні з 2023 р., що вказує на недостатність коштів для погашення кредиторської заборгованості за рахунок дебіторської. Перевищення нормативного значення (1) свідчить про більшу залежність підприємства від кредиторських ресурсів порівняно з обсягом наданих ним позик дебіторам.

Таким чином, результати аналізу ліквідності та платоспроможності свідчать про те, що ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» характеризується низьким рівнем ліквідності та обмеженою здатністю своєчасно виконувати платіжні зобов'язання за рахунок власних грошових ресурсів.

Аналіз фінансової стійкості дає змогу оцінити структуру джерел фінансування, рівень автономності підприємства та його залежність від зовнішніх фінансових ресурсів. Для цього використано такі показники (табл. 2.2.): коефіцієнт фінансової незалежності (автономії), коефіцієнт

фінансової стабільності, коефіцієнт фінансового левериджу, коефіцієнт фінансової стійкості, коефіцієнт фінансової залежності, коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами, коефіцієнт маневреності робочого капіталу, коефіцієнт покриття запасів, коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу, коефіцієнт забезпечення власними оборотними коштами запасів та коефіцієнт концентрації позикового капіталу.

Таблиця 2.2

**Аналіз фінансової стійкості ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК»
за 2023-2024 рр.**

Показник	Рік		Абсолютне відхилення, (+/-)	Відносне відхилення, %
	2023	2024		
Коефіцієнт фінансової незалежності (автономії)	0,15	0,10	- 0,05	- 33,33
Коефіцієнт фінансової стабільності (коефіцієнт фінансування)	0,17	0,11	- 0,06	- 35,29
Коефіцієнт фінансового левериджу	5,18	8,02	2,84	54,83
Коефіцієнт фінансової стійкості	0,91	0,90	- 0,01	- 1,10
Коефіцієнт фінансової залежності	0,85	0,90	0,05	5,88
Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами	0,76	0,74	- 0,02	- 2,63
Маневреність робочого капіталу	0,19	0,21	0,02	10,53
Коефіцієнт покриття запасів	5,94	5,45	- 0,49	- 8,25
Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу	1,89	2,82	0,93	49,21
Маневреність власних обігових коштів	0,0004	0,0010	0,0006	150,0
Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів	5,33	4,87	- 0,46	- 8,63
Коефіцієнт концентрації позикового капіталу	0,85	0,90	0,05	5,88

Згідно з даними таблиці 2.2, у 2024 р. коефіцієнт автономії знизився на 0,05 (або на 33,33 %) порівняно з 2023 р., що є негативною характеристикою, оскільки свідчить про зменшення фінансової незалежності та зниження гарантій погашення зобов'язань. Значення показника нижче нормативу (0,4–0,6) дає підстави відносити підприємство до фінансово нестійких.

Коефіцієнт фінансової стабільності у 2024 р. зменшився на 0,06 (або на 35,29 %) відносно 2023 р., перебуваючи поза межами нормативного інтервалу (0,67–1,5), що свідчить про зростання фінансового ризику та підвищення залежності від зовнішніх джерел фінансування.

Коефіцієнт фінансового левериджу у 2024 р. зріс на 2,84 (або на 54,83 %) у порівнянні з 2023 р., що вказує на зростання частки позикового капіталу у структурі фінансування. Перевищення нормативного значення (> 1) підтверджує істотну участь боргових ресурсів у формуванні капіталу підприємства.

У 2024 році коефіцієнт фінансової стійкості знизився на 0,01 або на 1,10 % порівняно з 2023 роком, що свідчить про певне зростання ризику втрати платоспроможності у разі обмеження доступу до короткострокових зобов'язань. Водночас його значення перебуває майже в межах нормативного діапазону (0,7–0,9), що вказує на мінімальний ризик банкрутства.

Коефіцієнт фінансової залежності у 2024 році зріс на 0,05 або на 5,88 % відносно попереднього року, що свідчить про посилення залежності ПРАТ Кондитерська фабрика АВК» від зовнішніх джерел фінансування. Проте його рівень є нижчим від нормативного значення (1,67–2,5), що вказує на неповне використання підприємством потенційних можливостей залучення капіталу.

Коефіцієнт забезпечення оборотних активів власними коштами зменшився на 0,02 або на 2,63 % у порівнянні з 2023 роком, проте перевищує нормативне значення ($> 0,1$), що свідчить про відносно

стабільний фінансовий стан та здатність підприємства реалізовувати самостійну фінансову політику.

Маневреність робочого капіталу зросла на 0,02 або на 10,53 %, що відображає негативні тенденції, зумовлені збільшенням запасів, яке спричинило зниження оборотності обігових коштів і, відповідно, зменшення платоспроможності підприємства.

Коефіцієнт покриття запасів знизився на 0,49 або на 8,25 %, що свідчить про певне погіршення фінансової стійкості. Водночас показник перевищує норматив (> 1), що свідчить про наявність достатніх джерел фінансування для забезпечення виробничо-збутових процесів.

Коефіцієнт маневреності власного оборотного капіталу збільшився на 0,93 або на 49,21 %, перевищивши нормативне значення ($> 0,5$), що характеризує позитивну тенденцію та свідчить про достатність власних фінансових ресурсів для повного фінансування необоротних активів і частини оборотних.

Маневреність власних обігових коштів зросла на 0,0006 або на 150,0 %, що вказує на підвищення здатності підприємства фінансувати частину оборотного капіталу за рахунок власних джерел.

Коефіцієнт забезпечення власними обіговими коштами запасів зменшився на 0,46 або на 8,63 %, що свідчить про зниження стійкості. Однак його значення перевищує норматив ($> 0,5$), що підтверджує можливість фінансування формування запасів.

Коефіцієнт концентрації позикового капіталу зріс на 0,05 або на 5,88 %, перевищивши нормативний діапазон (0,4–0,6), що вказує на підвищений рівень фінансових ризиків.

Таким чином, результати аналізу свідчать, що ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» має низький рівень фінансової стійкості та характеризується залежністю від зовнішніх джерел фінансування.

2.2. Оцінка ефективності використання основних засобів на підприємстві

Аналіз динаміки обсягів і структури основних засобів є базовим етапом для визначення напрямів розвитку матеріально-технічної бази підприємства та оцінки його виробничого потенціалу.

Результати аналізу динаміки обсягів основних засобів підприємства за 2022–2024 рр. наведено у таблиці 2.3. Структурно основні засоби ПрАТ Кондитерська фабрика «АВК» поділяються на дві групи: виробничого та невиробничого призначення. До виробничих належать будівлі та споруди, машини й обладнання, транспортні засоби, земельні ділянки та інші основні засоби. До невиробничих – будівлі та споруди, машини й обладнання, транспортні засоби, земельні ділянки, інвестиційна нерухомість та інші об'єкти основних засобів.

Таблиця 2.3

Аналіз динаміки обсягу основних засобів ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» за 2022-2024 рр., тис. грн.

Найменування основних засобів	Рік			Абсолютне відхилення 2024 р. до 2023 р., (+/-)	Відносне відхилення 2024 р. до 2023 р., %
	2022	2023	2024		
1. Виробничого призначення:	1074304,8	768 658,0	724 288,0	- 44 370,0	- 5,77
будівлі та споруди	337 118,2	290 505,0	284 560,0	- 5 945,0	- 2,05
машини та обладнання	712 960,0	446 611,0	413 021,0	- 33 590,0	- 7,52
транспортні засоби	–	4 781,0	2 086,0	- 2 695,0	- 56,37
земельні ділянки	8 993,6	17 145,0	16 860,0	- 285,0	- 1,66
інші	15 233,0	9 616,0	7 761,0	- 1 855,0	- 19,29
2. Невиробничого призначення:	5 641,2	–	–	–	–
будівлі та споруди	2 912,8	–	–	–	–
машини та обладнання	2 609,9	–	–	–	–
інші	118,5	–	–	–	–
Усього	1079946,0	768 658,0	724 288,0	- 44 370,0	- 5,77

У 2022 році ПрАТ Кондитерська фабрика «АВК» володіла основними засобами як виробничого, так і невиробничого призначення. До складу невиробничих основних засобів у зазначеному періоді належали будівлі та споруди, машини й обладнання, а також інші основні засоби. Проте у 2023–2024 рр. відбулися структурні зміни, внаслідок яких підприємство зберегло у власності виключно основні засоби виробничого призначення.

Фінансова звітність за 2022 рік була сформована відповідно до вимог НП(С)БО, що зумовило визначення вартості основних засобів згідно з національними положеннями. Натомість у 2023–2024 рр. облік здійснювався за МСБО, з оцінкою основних засобів відповідно до міжнародних стандартів.

Упродовж 2023–2024 рр. спостерігалось скорочення вартості основних засобів підприємства, що стосувалося виключно активів виробничого призначення. Зокрема, у 2024 році порівняно з 2023 роком їх вартість зменшилася на 44 370,0 тис. грн (або на 5,77 %). Скорочення відбулося за всіма групами виробничих основних засобів: будівлі та споруди – на 5 945,0 тис. грн (2,05 %), машини та обладнання – на 33 590,0 тис. грн (7,52 %), транспортні засоби – на 2 695,0 тис. грн (56,37 %), земельні ділянки – на 285,0 тис. грн (1,66 %), інші основні засоби – на 1 855,0 тис. грн (19,29 %). Найбільші темпи вибуття зафіксовані щодо транспортних засобів та інших основних засобів.

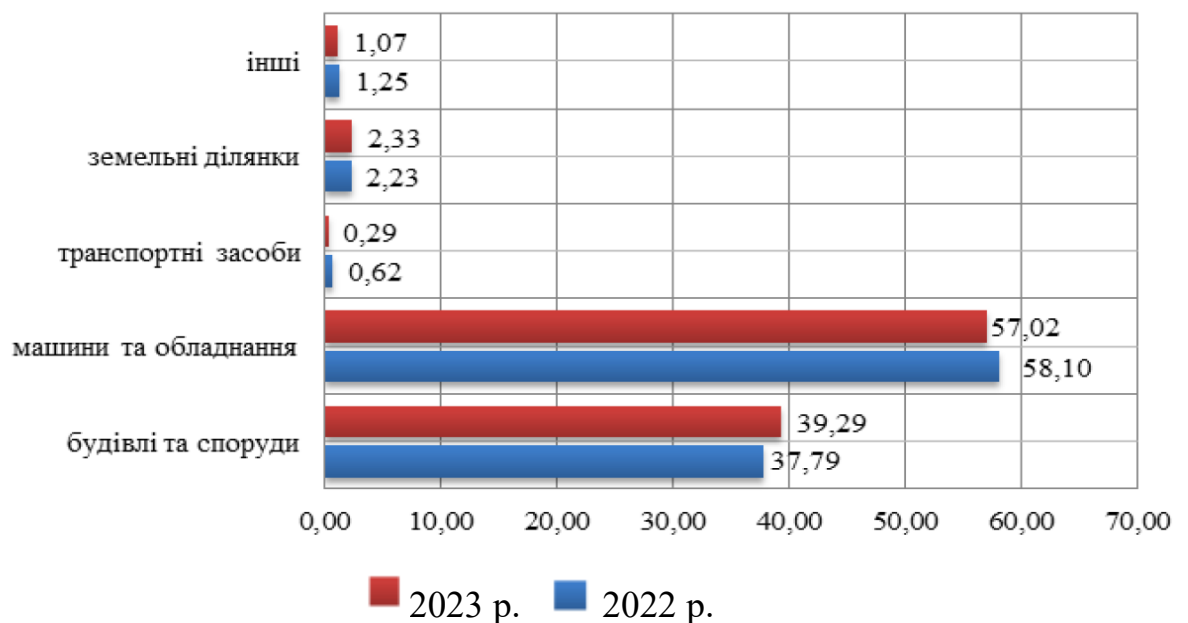
За даними таблиці 2.4, у 2022 році частка виробничих основних засобів становила 99,48 %, тоді як невиробничих – 0,52 %. У 2024 році, порівняно з 2023 роком, у структурі виробничих основних засобів відбулися такі зміни: збільшення частки будівель і споруд на 1,49 %, зменшення частки машин та обладнання на 1,08 %, скорочення частки транспортних засобів на 0,33 %, підвищення частки земельних ділянок на 0,1 % та зменшення частки інших основних засобів на 0,18 %.

Таблиця 2.4

**Аналіз структури та динаміки основних засобів
ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» за 2022-2024 рр.**

Найменування основних засобів	Рік			Абсолютне відхилення 2024 р. до 2023 р., (+/-)	Відносне відхилення 2024 р. до 2023 р., %
	2022	2023	2024		
1. Виробничого призначення:	99,48	100,00	100,00	–	–
будівлі та споруди	31,02	37,80	39,29	1,49	3,94
машини та обладнання	66,33	58,10	57,02	- 1,08	- 1,86
транспортні засоби	–	0,62	0,29	- 0,33	- 53,23
земельні ділянки	0,84	2,23	2,33	0,10	4,48
інші	1,29	1,25	1,07	- 0,18	- 14,40
2. Невиробничого призначення:	0,52	–	–	–	–
будівлі та споруди	0,26	–	–	–	–
машини та обладнання	0,24	–	–	–	–
інші	0,01	–	–	–	–
Усього	100,00	100,00	100,00	–	–

Для забезпечення більш наочного уявлення та можливості порівняльного аналізу на рисунку 2.1 відображено динаміку структури основних виробничих засобів підприємства за 2022–2023 рр.

**Рис. 2.1. Динаміка структури основних засобів на ПРАТ
Кондитерська фабрика «АВК» за 2022-2023 рр.**

Після проведення аналізу обсягів та структури основних засобів доцільним є дослідження їх технічного стану, оскільки він суттєво впливає на можливість збільшення обсягів випуску продукції.

Важливим чинником підвищення ефективності функціонування підприємства виступає вивчення стану та ефективності експлуатації основних засобів. Раціональне їх використання сприяє зростанню обсягів виробництва, підвищенню якості продукції та зниженню її собівартості, що, своєю чергою, забезпечує підвищення рівня рентабельності та прибутковості підприємства.

Аналіз показників стану та ефективності використання основних засобів ПрАТ Кондитерська фабрика «АВК» здійснюється на підставі даних Форми № 1 «Баланс (Звіт про фінансовий стан)», Форми № 2 «Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)» та Форми № 5 «Примітки до річної фінансової звітності». Розрахунок зазначених показників для ПрАТ «Кондитерська фабрика «АВК» виконується відповідно до методики, наведеної в таблиці 2.5.

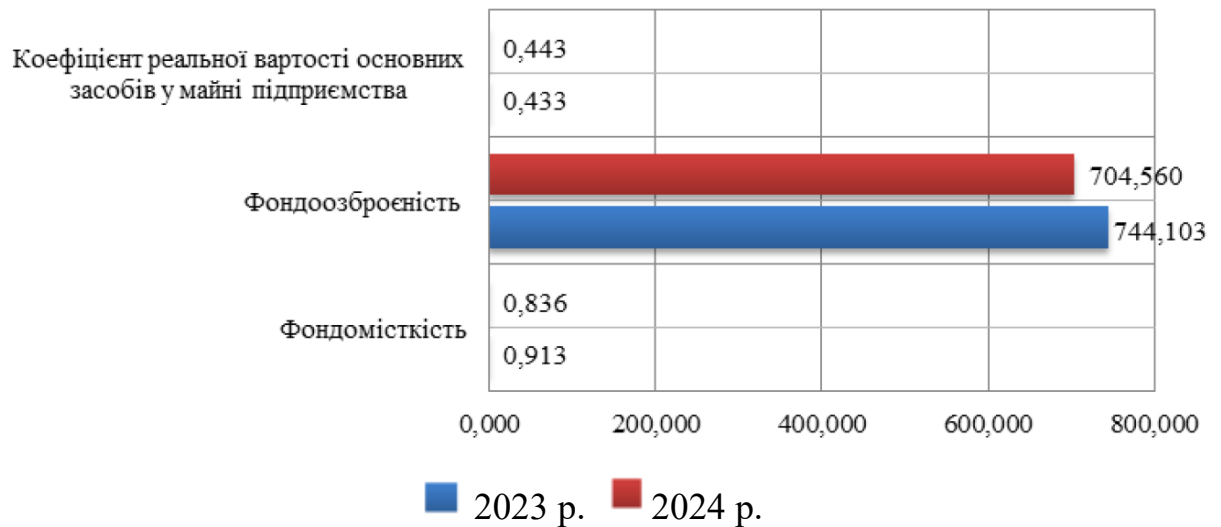
Таблиця 2.5

**Оцінка стану та ефективності використання основних засобів
ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» за 2023-2024 рр.**

Показник	Рік		Абсолютне відхилення 2024 р. до 2023 р (+/-)	Відносне відхилення 2024 р. до 2023 р., %
	2023	2024		
Фондомісткість	0,913	0,836	- 0,077	- 8,434
Фондоозброєність	744,103	704,560	- 39,543	- 5,314
Коефіцієнт реальної вартості	0,433	0,443	0,010	2,309
Коефіцієнт зносу	0,153	0,209	0,056	36,601
Коефіцієнт придатності	0,847	0,791	- 0,056	- 6,612
Коефіцієнт оновлення	0,019	0,035	0,016	84,211
Коефіцієнт вибуття	0,009	0,026	0,017	188,889
Коефіцієнт приросту	0,010	0,009	- 0,001	- 10,000
Фондовіддача	1,095	1,196	0,101	9,224
Рентабельність	- 3,597	- 12,954	- 9,357	260,133

З метою формування більш чіткого уявлення та здійснення порівняльного аналізу на рисунку 2.2 відображено динаміку показників,

що характеризують рівень забезпеченості ПРАТ «Кондитерська фабрика «АВК»» основними засобами за досліджуваний період.

Рис. 2.2. Динаміка показників, що характеризують забезпеченість ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» основними засобами за 2023-2024 .

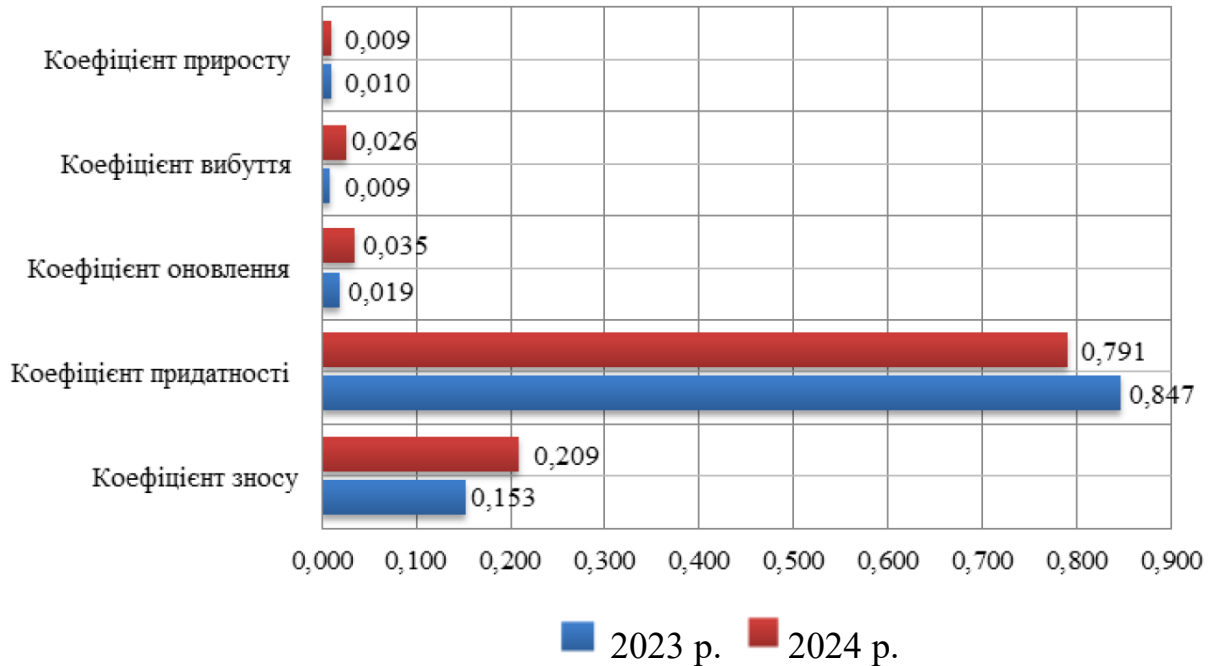
Аналіз розрахованого показника фондомісткості свідчить про його зниження протягом досліджуваних років. У 2024 році порівняно з 2023 роком він скоротився на 0,08 грн, або на 8,43 %. Цей показник відображає вартість основних засобів у розрахунку на одну гривню виготовленої продукції та слугує індикатором рівня забезпеченості підприємства основними засобами.

Коефіцієнт реальної вартості основних засобів у структурі майна підприємства у досліджуваному періоді демонструє тенденцію до зростання. У 2024 році відносно 2023 року його значення збільшилося на 0,01, або на 2,31 %, досягнувши рівня 0,443. Хоча цей показник перевищує критичну межу (0,2–0,3), він наближається до її нижнього значення. Це свідчить про те, що виробничий потенціал підприємства перебуває на задовільному рівні.

Показник фондоозброєності у 2024 році зменшився порівняно з 2023 роком на 39,54 грн, або на 5,31 %, що відображає скорочення вартості основних засобів у розрахунку на одного працівника. Зниження цього

показника свідчить про те, що більша чисельність персоналу обслуговує менший обсяг основних засобів підприємства.

Для узагальнення та наочності на рисунку 2.3 представлено динаміку показників, що характеризують технічний стан основних засобів.

Рис. 2.3. Динаміка показників стану основних засобів за 2023-2024 рр. на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК».

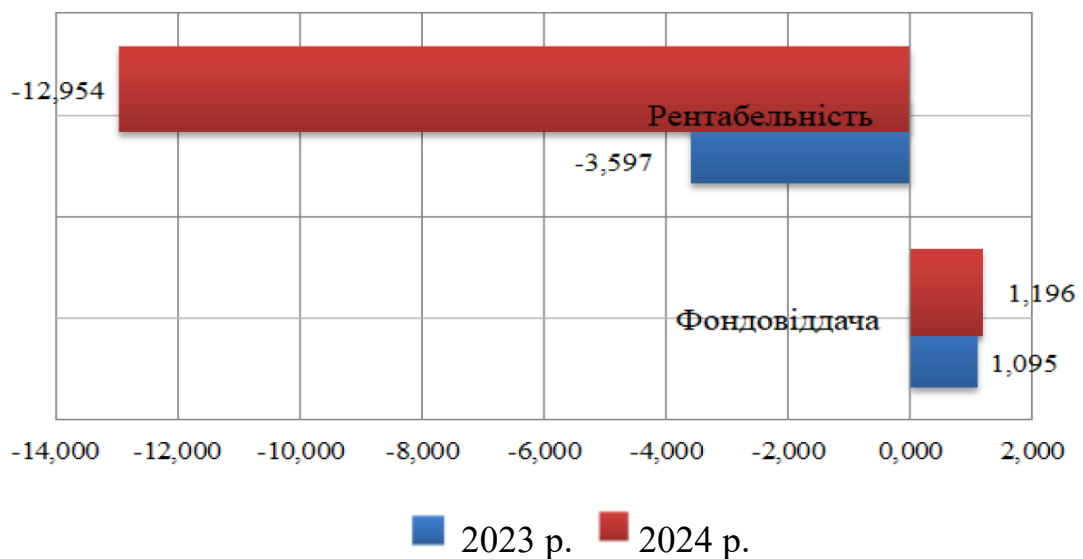
Визначення коефіцієнтів зносу та придатності дало змогу встановити, що у 2023 році на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» придатними до експлуатації були 84,7 % основних засобів, тоді як у 2024 році цей показник знизився до 79,1 %. Зменшення коефіцієнта придатності на 5,6 % у 2024 році свідчить про погіршення технічного стану основних засобів підприємства. Водночас значення показника понад 50 % упродовж досліджуваного періоду дозволяє вважати його задовільним. Таким чином, ступінь зносу основних засобів підприємства коливається в межах 15,3–20,9 %, що свідчить про відносно невисокий рівень фізичного старіння, але й вказує на необхідність їх модернізації та поліпшення технічного стану. Оновлення основних засобів у 2023 та 2024 роках було незначним і

становило відповідно 1,9 % та 3,5 %. При цьому у 2024 році рівень оновлення зріс на 1,6 % порівняно з попереднім роком.

Розрахунок коефіцієнта вибуття показав, що у 2023 році він становив 0,9 %, а коефіцієнт приросту – 1,0 %, що свідчить про переважання надходження основних засобів над їх вибуттям. У 2024 році коефіцієнт вибуття зріс до 2,6 %, перевищивши рівень 2023 року на 1,5 %. Водночас коефіцієнт приросту в 2024 році знизився до 0,9 %, що на 0,1 % менше, ніж у 2023 році, і розглядається як негативна тенденція для підприємства. Варто відзначити, що протягом досліджуваного періоду коефіцієнт оновлення перевищував коефіцієнт вибуття, що свідчить про переважання введення в експлуатацію нових основних засобів над їх списанням.

Динаміка показників ефективності використання основних засобів на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» за досліджувані роки наведена на рисунку 2.4. Аналіз показника фондовіддачі засвідчив його зростання у 2024 році порівняно з 2023 роком на 0,10 грн, або на 9,22 %. За загальними економічними закономірностями, зростання фондовіддачі має супроводжуватися зниженням фондомісткості, що свідчить про ефективну експлуатацію основних засобів.

Рис. 2.4. Динаміка показників, що характеризують ефективність використання основних засобів у ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» за 2024-2022 рр.

Упродовж аналізованого періоду показник рентабельності ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» мав від'ємне значення, що зумовлено збитковою діяльністю підприємства. У 2024 році порівняно з 2023 роком рентабельність знизилася на 9,36 %, що свідчить про погіршення фінансових результатів.

Разом із тим, підприємство характеризується невисоким рівнем зносу основних засобів та відносно високою часткою виробничо-придатних активів, що створює передумови для більш ефективного та раціонального їх використання.

2.3. Організація первинного, синтетичного та аналітичного обліку основних засобів на підприємстві

Документальні форми, що підтверджують операції з обліку основних засобів та особливості їх формування, у ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» регламентуються двома основними нормативно-правовими актами: Порядок складання типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору, затверджений Наказом Міністерства фінансів України від 13.09.2016 р. № 818 та Наказ Міністерства статистики України від 29.12.1995 р. № 352 «Про затвердження типових форм первинного обліку».

Порядок № 818 розроблено для суб'єктів державного сектору, проте його положення можуть бути використані й приватними підприємствами. Застосування типових форм за Порядком № 818 вважається більш ефективним, оскільки вони відповідають сучасним вимогам обліку. Водночас підприємства мають право самостійно модифікувати первинні документи, за умови їх затвердження у наказі про облікову політику та

дотримання вимог щодо обов'язкових реквізитів, визначених ч. 2 ст. 9 Закону № 996-XIV.

Оскільки використання форм за Порядком № 818 для комерційних підприємств має рекомендаційний характер, ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» застосовує типові форми документів, затверджені Наказом № 352.

Зокрема, підприємство використовує: Акт приймання-передачі (внутрішнього переміщення) основних засобів (форма № ОЗ-1); Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих та модернізованих об'єктів (форма № ОЗ-2); Акт на списання основних засобів (форма № ОЗ-3); Акт на списання автотранспортних засобів (форма № ОЗ-4); Акт про установку, пуск та демонтаж будівельної машини (форма № ОЗ-5); Інвентарна картка обліку об'єкта основних засобів (форма № ОЗ-6); Опис інвентарних карток з обліку основних засобів (форма № ОЗ-7); Інвентарний список основних засобів (форма № ОЗ-9); Розрахунок амортизації основних засобів для промислових підприємств (форма № ОЗ-14); Розрахунок амортизації основних засобів для будівельних організацій (форма № ОЗ-15) на досліджуваному підприємстві не застосовується у зв'язку з відмінностями у видах діяльності; Розрахунок амортизації по автотранспорту (форма № ОЗ-16) використовується для обчислення сум амортизаційних відрахувань щодо транспортних засобів із фіксацією періоду їх нарахування.

ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» у Плані рахунків № 291 виділяє рахунок 10 «Основні засоби» для ведення обліку та узагальнення інформації щодо наявності та руху як власних, так і орендованих об'єктів основних засобів, єдиних майнових комплексів, отриманих в оренду та віднесених до складу основних засобів і об'єктів нерухомості.

За дебетом рахунку 10 відображаються операції з надходження основних засобів унаслідок їх придбання, створення чи безоплатного отримання. Такі активи визнаються за первісною вартістю. Крім того, у дебеті цього рахунку фіксуються витрати, пов'язані з поліпшенням

об'єктів (модернізація, добудова, реконструкція тощо), які зумовлюють збільшення майбутніх економічних вигід від їх використання. Також до дебету рахунку відносяться суми дооцінки об'єктів і створених забезпечень, зокрема щодо відновлення порушених земель, передбачених чинним законодавством. За кредитом рахунку 10 відображається вибуття основних засобів у результаті їх реалізації, безоплатної передачі, втрати ознак активу або часткового демонтажу, уцінки об'єктів.

Рахунок 10 деталізується такими субрахунками як: 100 «Інвестиційна нерухомість»; 101 «Земельні ділянки»; 102 «Капітальні витрати на поліпшення земель»; 103 «Будівлі та споруди»; 104 «Машини та обладнання»; 105 «Транспортні засоби»; 106 «Інструменти, прилади та інвентар»; 107 «Тварини»; 108 «Багаторічні насадження»; 109 «Інші основні засоби». Аналітичний облік основних засобів у ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» здійснюється окремо за кожним індивідуальним об'єктом.

Для відображення витрат, пов'язаних із придбанням або створенням матеріальних і нематеріальних активів, на підприємстві використовується рахунок 15 «Капітальні інвестиції», який включає такі субрахунки: 151 «Капітальне будівництво»; 152 «Придбання (виготовлення) основних засобів»; 153 «Придбання (виготовлення) інших необоротних матеріальних активів»; 154 «Придбання (створення) нематеріальних активів»; 155 «Придбання (вирощування) довгострокових біологічних активів».

Постачання основних засобів від контрагентів у ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» відбувається трьома способами: після здійснення повної оплати, за умов попередньої оплати або за часткової оплати. Відповідні господарські операції відображаються в обліку підприємства проводками, наведеними у таблиці 2.6.

Вибуття основних засобів відбувається у випадках їх реалізації, безоплатної передачі, ліквідації тощо.

Таблиця 2.6

**Бухгалтерські проводки ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК»
щодо надходження основних засобів від постачальників**

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
<i>Перша подія – після оплати</i>			
1	Отримано об'єкт основних засобів від постачальника	152	631
2	Відображено суму ПДВ в складі об'єкту основних засобів	641	631
3	Сплачено за об'єкт основних засобів	631	301, 311
4	Відображена вартість транспортних та монтажних послуг	152	631, 685
5	Відображена сума ПДВ в складі транспортних та монтажних послуг	641	631, 685
6	Сплачено за транспортні та монтажні послуги	631, 685	301, 311
7	Об'єкт основних засобів вводиться в експлуатування	10	152
<i>Перша подія – аванс (попередня оплата)</i>			
1	Перераховано аванс постачальнику	371	301, 311
2	Відображено виникнення податкового кредиту з ПДВ	641	644
3	Надійшов об'єкт основних засобів	152	631
4	Відображена сума податкового кредиту з ПДВ	644	631
5	Проведено взаємозалік заборгованостей	631	371
6	Відображена вартість транспортних та монтажних послуг	152	631, 685
7	Відображена сума ПДВ в складі монтажних послуг	641	631, 685
8	Сплачено за транспортні та монтажні послуги	631, 685	301, 311
9	Об'єкт основних засобів вводиться в експлуатування	10	152
<i>Перша подія – часткова оплата</i>			
1	Перераховано частковий аванс постачальнику	371	301, 311
2	Відображено виникнення податкового кредиту з ПДВ	641	644
3	Надійшов об'єкт основних засобів	152	631
4	Відображено суму податкового кредиту з ПДВ в складі об'єкту основних засобів	644	631
5	Відображена сума ПДВ з частини неоплачених основних засобів	641	631
6	Перераховано залишок коштів постачальникам	631	301,311
7	Проведено взаємозалік заборгованостей	631	371
8	Відображена вартість транспортних та монтажних послуг	152	631, 685
9	Відображена сума ПДВ в складі транспортних та монтажних послуг	641	631, 685
10	Сплачено за транспортні та монтажні послуги	631, 685	301, 311
11	Об'єкт основних засобів вводиться в експлуатування	10	152

Реалізація об'єктів основних засобів на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» може здійснюватися за трьома схемами розрахунків: післяоплатою, попередньою оплатою або частковою оплатою. Відповідні бухгалтерські проводки при таких операціях наведено у таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

**Бухгалтерські проводки на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК»
щодо реалізації основних засобів**

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
<i>Перша подія – відвантаження об'єкта основного засобу</i>			
1	Переведено об'єкт ОЗ до складу необоротних активів, які утримуються для подальшого продажу	286	10
2	Відображено дохід від реалізації об'єкта ОЗ	377	712
3	Відображено суму ПДВ в складі доходу від реалізації	712	641
4	Відображена собівартість реалізованого об'єкта ОЗ	943	286
5	Списано суму амортизації реалізованого ОЗ	131	10
6	Надійшли кошти від покупців за реалізовані ОЗ	301, 311	377
7	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації	712	79
8	Списано на фінансовий результат витрати по реалізації	79	943
<i>Перша подія – отримання авансу</i>			
1	Отримано аванс від покупця	301, 311	680
2	Відображено виникнення податкового зобов'язання з ПДВ	643	641
3	Переведено об'єкт ОЗ до складу необоротних активів, які утримуються для подальшого продажу	286	10
4	Відображено дохід від реалізації об'єкта ОЗ	377	712
5	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ в складі доходу від реалізації об'єкта	712	643
6	Відображена собівартість реалізованого об'єкта ОЗ	943	286
7	Списано суму амортизації реалізованого ОЗ	131	10
8	Проведено взаємозалік заборгованостей	680	377
9	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації	712	79
10	Списано на фінансовий результат витрати по реалізації	79	943
<i>Перша подія – часткова оплата об'єкта основного засобу</i>			
1	Надходження часткового авансу	301, 311	680
2	Відображено виникнення податкового зобов'язання	643	641
3	Переведено об'єкт ОЗ до складу необоротних активів, які утримуються для подальшого продажу	286	10
4	Відображено дохід від реалізації об'єкта ОЗ	377	712
5	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ в складі доходу	712	641
6	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ в складі доходу від реалізації основного засобу	712	643
7	Відображена собівартість реалізованого об'єкта ОЗ	943	286
8	Списано суму амортизації реалізованого ОЗ	131	10
9	Проведено взаємозалік заборгованостей	680	377
10	Надійшли кошти від покупці за реалізований ОЗ	301, 311	377
11	Списано на фінансовий результат дохід від реалізації	712	79
12	Списано на фінансовий результат витрати по реалізації	79	943

У разі ліквідації об'єкта основних засобів у бухгалтерському обліку ПрАТ Кондитерська фабрика «АВК» застосовуються проводки, наведені у таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

**Бухгалтерські проводки у ПрАТ Кондитерська фабрика «АВК»
щодо ліквідації об'єкта основного засобу**

П/п	Зміст господарської операції	Кореспонденція рахунків	
		Дебет	Кредит
1	Списано суму залишкової вартості об'єкта ОЗ	976	10
2	Списано суму нарахованої амортизації об'єкта	131	10
3	Відображено податкове зобов'язання з ПДВ	976	641
4	Списано виробничі запаси, витрачені при ліквідації об'єкта основного засобу	976	20
5	Отримано послуги допоміжних виробництв щодо ліквідації основних засобів	976	23
6	Нарахована заробітна плата працівникам, зайнятих в ліквідації об'єкта основного засобу	976	661
7	Відображено нарахування єдиного соціального внеску (22%) на заробітну плату працівників, зайнятих в ліквідації об'єкта основного засобу	976	651
8	Нараховано амортизацію на об'єкт основних засобів, що задіяний в ліквідації об'єкта ОЗ	976	131
9	Надано послуги сторонньою організацією при ліквідації об'єкта основного засобу	976	685
10	Відображено суму ПДВ	641	685
11	Сплачено за послуги сторонньої організації	685	301, 311
12	Оприбутковано виробничі запаси від ліквідації об'єкта основного засобу	20	746
13	Списано на фінансовий результат витрати по ліквідації об'єкта основного засобу	79	976
14	Списано на фінансовий результат дохід від ліквідації об'єкта основного засобу	746	79

Усі основні засоби, за винятком земельних ділянок, піддаються фізичному або моральному зносу, внаслідок чого поступово втрачають свої експлуатаційні властивості та стають непридатними до використання під впливом фізичних, технічних та економічних факторів. Амортизація являє собою процес поступового перенесення вартості об'єктів основних засобів на вартість виготовленої продукції з одночасним накопиченням коштів для їх подальшого відновлення або заміни.

Відповідно до пункту 4 НП(С)БО 7, амортизація визначається як систематичний розподіл вартості об'єкта основних засобів, що амортизується, протягом строку його корисного використання.

Вибір методу нарахування амортизації, відповідно до пункту 28 НП(С)БО 7, здійснюється підприємством самостійно з урахуванням способу отримання економічних вигід від використання об'єкта. Перелік методів нарахування амортизації, передбачених пунктом 26 НП(С)БО 7, наведено у додатку Ж.

Нарахування амортизації на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» здійснюється прямолінійним методом, який передбачає рівномірне списання амортизаційної вартості кожного об'єкта протягом усього визначеного строку його корисного використання.

Для узагальнення інформації про нараховану амортизацію основних засобів та її накопичення у Плані рахунків використовується субрахунок 131 «Знос основних засобів» рахунку 13 «Знос необоротних активів».

Дооцінка проводиться у випадку збільшення справедливої вартості об'єкта на 10 % і більше, уцінка – при її зменшенні на 10 % і більше. Як правило, результати дооцінки відображаються на рахунку 41 «Капітал у дооцінках» (за видами переоцінених необоротних активів), а результати уцінки – на 975 «Уцінка необоротних активів і фінансових інвестицій».

Інформація щодо основних засобів відображається у різних формах фінансової звітності. Зокрема, вартість об'єктів основних засобів на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» відображається у статті «Основні засоби» першого розділу «Необоротні активи» балансу (форма № 1). У підсумкових показниках балансу основні засоби представлені за залишковою вартістю, яка розраховується як різниця між первісною вартістю, що відображається в дебеті рахунків 10 і 11, та сумою накопиченого зносу, яка відображається за кредитовим сальдо рахунку 13. Вартість капітальних інвестицій, пов'язаних із будівництвом, придбанням, створенням, виготовленням, вирощуванням та модернізацією об'єктів

основних засобів, яка обліковується на рахунку 15, відображається у балансі підприємства в статті «Незавершені капітальні інвестиції» першого розділу.

У звіті про фінансові результати (форма № 2) відображаються доходи та витрати, пов'язані з реалізацією основних засобів, які включаються до складу інших операційних доходів.

Крім того, у звіті про рух грошових коштів (форма № 3) ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» у розділі інвестиційної діяльності відображає інформацію про надходження коштів від продажу основних засобів та витрати на їх придбання.

Внаслідок переоцінки основних засобів змінюється розмір власного капіталу підприємства, що відображається у звіті про власний капітал (форма № 4), зокрема у статті «Переоцінка активів».

У примітках до річної фінансової звітності (форма № 5) за кожною групою основних засобів ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» надається така інформація: вартість основних засобів, за якою вони відображені в балансі (первісна або переоцінена); застосований метод амортизації та строки експлуатації об'єктів; наявність та рух об'єктів у звітному періоді, включно з вартістю та сумою зносу на початок і кінець періоду, змінами у вартості і зносі внаслідок переоцінки, вибуттям об'єктів тощо; вартість об'єктів, на які поширюються обмеження щодо володіння, використання чи розпорядження відповідно до законодавства; обсяг капітальних інвестицій за звітний рік; залишкова вартість об'єктів, тимчасово виведених з експлуатації; залишкова вартість об'єктів, вилучених із експлуатації для подальшої реалізації.

У балансі, зокрема у четвертому розділі «Необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття», міститься інформація про необоротні активи, які призначені для продажу або припинено експлуатувати, що відображається на субрахунку 286.

У примітках до звітності наведено опис таких об'єктів, умови та строки їх реалізації, а також інформацію про збитки від знецінення та їх відновлення.

ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» також формує статистичну звітність про основні засоби – «Звіт про наявність і рух необоротних активів, амортизацію та капітальні інвестиції» (форма № 2-ОЗ ІНВ). Перший розділ цього звіту містить інформацію про загальну та пооб'єктну вартість основних засобів (первісну, переоцінену та залишкову), а також дані про надходження, вибуття, переоцінку та амортизацію. Другий розділ відображає використання капітальних інвестицій за видами, їх обсяг і вартість. Третій розділ містить інформацію про джерела фінансування капітальних інвестицій. У четвертому розділі наведена вартість будівництва за видами будівель, відокремлена від загальних капітальних інвестицій. П'ятий розділ містить інформацію про суми ПДВ, включені у витрати на капітальні інвестиції.

Висновки до розділу 2

До ключових видів діяльності ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» належать: виробництво сухого печива, борошняних кондитерських виробів, тортів та тістечок тривалого зберігання; виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів; оптова торгівля цукром, шоколадними та кондитерськими виробами.

Аналіз фінансової звітності ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» показав, що ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» характеризується низьким рівнем фінансової стабільності. Зокрема, коефіцієнт поточної ліквідності у 2024 році знизився на 0,23 одиниці (або на 5,58 %) порівняно

з 2023 роком, що свідчить про зниження довіри кредиторів до підприємства. Співвідношення короткострокової дебіторської та кредиторської заборгованості зменшилось на 0,23 одиниці (або на 6,53 %), що вказує на недостатність дебіторської заборгованості для покриття кредиторських зобов'язань. Коефіцієнт автономії знизився на 0,05 (або на 33,33 %), що відображає зменшення фінансової незалежності підприємства та погіршення гарантій погашення зобов'язань.

У 2022 році ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» володіло основними засобами як виробничого, так і невиробничого призначення. Проте у 2023–2024 роках структура основних засобів змінилась, і підприємство володіє лише виробничими. Порівняно з 2023 роком, у 2024 році відбулося значне вибуття основних засобів виробничого призначення, зокрема: будівель і споруд на суму 5 945,0 тис. грн (2,05 %), машин та обладнання – 33 590,0 тис. грн (7,52 %), транспортних засобів – 2 695,0 тис. грн (56,37 %), земельних ділянок – 285,0 тис. грн (1,66 %) та інших основних засобів – 1 855,0 тис. грн (19,29 %).

Серед основних первинних документів, що застосовуються у бухгалтерському обліку основних засобів, виокремлюють: Акт приймання-передачі основних засобів (форма № ОЗ-1); Акт приймання-здачі відремонтованих, реконструйованих і модернізованих об'єктів (форма № ОЗ-2); Акт на списання основних засобів (форма № ОЗ-3); Інвентарну картку обліку об'єкта (форма № ОЗ-6); Картку обліку руху основних засобів (форма № ОЗ-8); Розрахунок амортизації основних засобів для промислових підприємств (форма № ОЗ-14) та інші.

Для ведення обліку та узагальнення інформації в управлінському обліку щодо наявності та руху власних і орендованих основних засобів ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» використовує рахунки 10 «Основні засоби» та 15 «Капітальні інвестиції». Для відображення амортизації та її накопичення передбачено субрахунок 131 «Знос основних засобів».

РОЗДІЛ III. ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ ОБЛІКУ ТА АНАЛІЗУ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

3.1. Пропозиції щодо підвищення ефективності ведення бухгалтерського обліку основних засобів

Однією з найскладніших проблем ведення бухгалтерського обліку ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» залишається процедура переоцінки основних засобів, яка передбачає формування професійного судження у таких аспектах: обґрунтування доцільності проведення переоцінки; вибір способу подальшої переоцінки об'єктів; визначення методу перерахунку амортизації по об'єктах або групах об'єктів, що підлягають переоцінці; відображення результатів переоцінки основних засобів та відповідної амортизації на рахунках бухгалтерського обліку.

Рішення про проведення переоцінки основних засобів, на нашу думку, має бути закріплене в обліковій політиці ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» з метою забезпечення належного бухгалтерського обліку. Оскільки результати переоцінки безпосередньо впливають на величину чистих активів та фінансові результати підприємства, вибір періодичності проведення переоцінки найчастіше обумовлюється тактичними або стратегічними цілями підприємства.

Пакет документів, що підтверджує обґрунтованість прийнятого рішення, має бути оформлений як додаток до облікової політики, оскільки обраний спосіб переоцінки безпосередньо впливає на вартість основних засобів ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК», а отже, й на показники бухгалтерської (фінансової) звітності, чисті активи та фінансовий результат (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Розрахунок впливу різних способів переоцінки на показники бухгалтерської (фінансової) звітності в ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК»

Результати переоцінки	Умови переоцінки	Варіанти переоцінки основних засобів	Вплив	
			на фінансовий результат	на показники бухгалтерської звітності
1	2	3	4	5
<i>Поточна (відновна) вартість розглядається як ринкова вартість аналогічних об'єктів, яка приймається за нову первісну вартість без урахування коригувань</i>				
<i>Первинна переоцінка</i>				
Дооцінка	Початкова вартість – 2300 тис. грн. Накопичена амортизація – 860 тис. грн. Поточна ринкова вартість за звітом оцінювача – 2800 тис. грн.	Коефіцієнт перерахунку: $2800 / 2300 = 1,2174$. Поточна (відновна) вартість, тис. грн.: $2300 * 1,2174 = 2800$. Коригована амортизація, тис. грн.: $860 * 1,2174 = 1047$. Залишкова вартість, тис. грн.: $2800 - 1047 = 1753$.	313 тис. грн.	Основні засоби зростають. Додатковий капітал зростає. Чисті активи збільшуються.
Уцінка	Початкова вартість – 2300 тис. грн. Накопичена амортизація – 860 тис. грн. Поточна ринкова вартість за звітом оцінювача – 1900 тис. грн.	Коефіцієнт перерахунку: $1900 / 2300 = 0,8261$. Поточна (відновна) вартість, тис. грн.: $2300 * 0,8261 = 1900$. Скоригована амортизація, тис. грн.: $860 * 0,8261 = 710$. Залишкова вартість, тис. грн.: $1900 - 710 = 1190$.	- 250 тис. грн.	Основні засоби зменшуються. Фінансовий результат зменшується. Чисті активи зменшуються.
<i>Повторна переоцінка</i>				
Дооцінка	Відновна вартість – 2800 тис. грн. Накопичена амортизація – 1047 тис. грн. Поточна ринкова вартість за звітом оцінювача – 3200 тис. грн.	Коефіцієнт перерахунку: $3200 / 2800 = 1,1429$. Поточна (відновна) вартість, тис. грн.: $2800 * 1,1429 = 3200$. Скоригована амортизація, тис. грн.: $1047 * 1,1429 = 1197$. Залишкова вартість, тис. грн.: $3200 - 1197 = 2003$.	250 тис. грн.	Основні кошти збільшуються. Додатковий капітал збільшується. Чисті активи збільшуються.

Уцінка	Відновлювальна вартість – 2 800 тис. грн. Накопичена амортизація – 1047 тис. грн. Поточна ринкова вартість за звітом оцінювача – 2400 тис. грн.	Коефіцієнт перерахунку: $2400 / 2800 = 0,8571$. Поточна (відновна) вартість, тис. грн.: $2800 * 0,8571 = 2400$. Скоригована амортизація, тис. грн.: $1047 * 0,8571 = 897$. Залишкова вартість, тис. грн.: $2400 - 897 = 1503$.	– 250 тис. грн.	Основні засоби зменшуються. Фінансовий результат (додатковий капітал) зменшується. Чисті активи зменшуються.
--------	---	---	-----------------	--

Відповідно до міжнародних стандартів бухгалтерського обліку, до існуючої системи обліку ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» доцільно впровадити додатковий рахунок «Резерви переоцінки активів». Даний рахунок належатиме до категорії основних фондів облікових рахунків. Внаслідок проведеної переоцінки основних засобів сума дооцінки зараховується на зазначений рахунок як резерв переоцінки, тоді як у разі девальвації активів – відображається по дебету. При виникненні негативного результату переоцінки основних засобів частина уцінки покриватиметься за рахунок сформованого раніше резерву переоцінки, тоді як залишок уцінки зменшуватиме нерозподілений прибуток підприємства.

Водночас, на нашу думку, доцільним є впровадження таких форм внутрішньої звітності, як: Відомість обліку переоцінених основних засобів; Відомість створення резерву для переоцінки основних засобів; Звіт про переоцінку основних засобів.

Оптимізація обліку основних засобів, зокрема облік результатів переоцінки, дозволить більш точно відтворювати відновлювальну вартість активів, а також забезпечить можливість контролювати результати переоцінки, використання власного капіталу підприємства та покриття негативних наслідків переоцінки. Це сприятиме підвищенню інформативності фінансової звітності ПРАТ Кондитерська

фабрика «АВК», що дасть змогу всім зацікавленим користувачам отримати достовірну інформацію про фактичний фінансовий стан підприємства.

В умовах глобалізації та цифровізації економіки одним із пріоритетних напрямків удосконалення обліку основних засобів є розвиток його автоматизації. Найпоширенішими програмними продуктами для автоматизації бухгалтерського обліку на сучасних підприємствах є: «1С», «Мастер:Бухгалтерія», «Парус» та «ВAF». Високий рівень попиту на програмне забезпечення вказаних розробників зумовлений їх широким функціоналом та відповідністю нормативним вимогам.

Лідером на українському ринку залишається програмний комплекс «ВAF», який включає комплекс програмних продуктів, орієнтованих на управлінський та фінансовий облік. Значну популярність також має програмний продукт «Мастер:Бухгалтерія», що відзначається особливою спеціалізацією на автоматизації бухгалтерського обліку в установах машинобудівної, харчової та нафтогазової галузей.

Важливим напрямом удосконалення обліку та аналізу основних засобів є впровадження додаткових механізмів контролю з боку керівництва підприємства. Оптимальним засобом здійснення внутрішнього контролю на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» є створення центрів відповідальності за станом основних засобів, із формуванням внутрішньої звітності та визначенням строків її подання. Періодичний перегляд керівництвом бухгалтерської документації, а також вивчення чинних нормативно-правових актів сприятиме більш раціональному використанню фінансових ресурсів на придбання основних засобів та підвищенню дисципліни їх експлуатації співробітниками підприємства.

Для усунення існуючих недоліків в обліку та використанні основних засобів на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» рекомендується впровадження внутрішнього аудиту основних засобів відповідно до локальних нормативних документів керівництва.

3.2. Удосконалення аналітичного забезпечення управління основними засобами на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК»

Джерелами інформації для оцінювання структури активів і пасивів промислового підприємства, а також його ділової активності у контексті інформаційно-бухгалтерського забезпечення виступає бухгалтерська (фінансова) звітність.

Інформація для аналізу основних виробничих фондів, окрім даних бухгалтерської (фінансової) звітності, може бути отримана з бюджету виробництва, бюджету використання машин і механізмів, інших бюджетів, а також із первинних документів, що фіксують наявність і рух основних засобів (акти приймання-передачі, накладні на внутрішнє переміщення, інвентарні картки обліку тощо), а також індивідуальних звітів про стан та забезпеченість підприємства основними засобами [4].

Взаємозв'язок аналізу з бухгалтерським обліком є двонаправленим: з одного боку, бухгалтерський облік є основним джерелом інформації для аналізу господарської діяльності, з іншого – вимоги до аналізу так чи інакше визначаються особливостями бухгалтерського обліку.

Окремої уваги як інформаційно-бухгалтерського забезпечення операційного бюджетування та аналізу виробничої діяльності ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» заслуговує нормативно-операційна розцінка (НОР) – це нормативна сукупність ресурсів (трудових витрат, часу роботи машин і механізмів, потреби в матеріалах, виробках тощо), встановлена на одиницю вимірювання операції та виражена у вартісному еквіваленті. НОР є управлінським документом підприємства, що відображає галузеві, структурні, адміністративні та організаційно-штатні особливості підприємства. У межах цієї роботи ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» застосовує нормування до виробничої діяльності.

Основним завданням побудови аналітичної моделі НОР є формування інформаційної бази щодо величини основних абсолютних і відносних показників, що характеризують витрати засобів праці і виробництва (їх вартість, ефективність використання та забезпеченість).

Запропонована модель складається з сукупності відповідних значень і матриць, а також формул для розрахунку ключових фінансових показників ефективності використання засобів виробництва (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

**Ключові показники економічного аналізу за методикою НОР
у діяльності ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК»**

Фінансовий коефіцієнт	Розрахункова формула	
	чисельник	знаменник
<i>1. Аналіз ефективності використання техніки та технологій</i>		
Фінансова віддача використання техніки та технологій	Вартість товарної продукції	Вартість використання техніки і технологій
Рентабельність використання техніки і технологій	Прибуток від продажів	Вартість використання техніки і технологій
<i>2. Аналіз ефективності використання матеріальних запасів</i>		
Матеріаловіддача	Вартість товарної продукції	Вартість матеріальних запасів
Питома вага матеріалів у собівартості продукції	Собівартість матеріальних запасів.	Повна собівартість продукції.
<i>3. Аналіз та ефективності використання трудових ресурсів</i>		
Трудомісткість	Фонд робочого часу	Вартість товарної продукції
Фінансова віддача заробітної плати робітників із нарахуваннями	Вартість товарної продукції	Величина фонду заробітної плати робітників із нарахуваннями
<i>4. Аналіз ефективності використання собівартості продукції (товарів, робіт, послуг)</i>		
Затрати на 1 грн. товарної продукції	Повна собівартість продукції	Вартість товарної продукції
Рентабельність реалізованої продукції	Прибуток від продажів	Повна собівартість

Запропонована модель має включати в себе такі складові елементи:

1) довідник (журнал) нормативних операційних розцінок, який відображає специфіку виробничої діяльності ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» та стан його виробничих ресурсів; 2) вихідні (вхідні) технічні й фінансові моделі виробничого процесу; 3) фактичні дані щодо економічних показників діяльності підприємства; 4) матрицю відхилень фактичних значень від нормативних, визначених у системі нормативних операційних розцінок; 5) перелік центрів відповідальності виробничої діяльності із зазначенням персональних даних керівників.

Реалізація моделі передбачає послідовність таких етапів:

Перший етап полягає у формуванні фінансової моделі виробничої діяльності на основі журналу нормативних операційних розцінок, створених з урахуванням технологічних та організаційних особливостей підприємства. На цьому етапі розраховуються нормативні значення показників ефективності використання виробничих ресурсів і засобів праці з метою подальшого узагальнюючого економічного аналізу. Дані показники, досліджуються в динаміці шляхом порівняння з нормативними величинами. Особливістю методики є її застосовність як для аналізу повного виробничого циклу, так і для окремих операцій.

Другий етап передбачає збір і групування фактичних економічних показників виробничої діяльності, структура яких відповідає даним, зафіксованим у нормативних операційних розцінках. На основі цих фактичних даних обчислюються показники ефективності використання засобів праці та засобів виробництва.

Третій етап полягає у порівнянні фактичних даних із нормативними показниками шляхом визначення відхилень (різниці між нормативними та фактичними значеннями). У результаті формується матриця відхилень, що відображає: рівень забезпеченості виробничої діяльності ресурсами; ефективність виконання завдань за центрами відповідальності; ступінь актуальності встановлених норм.

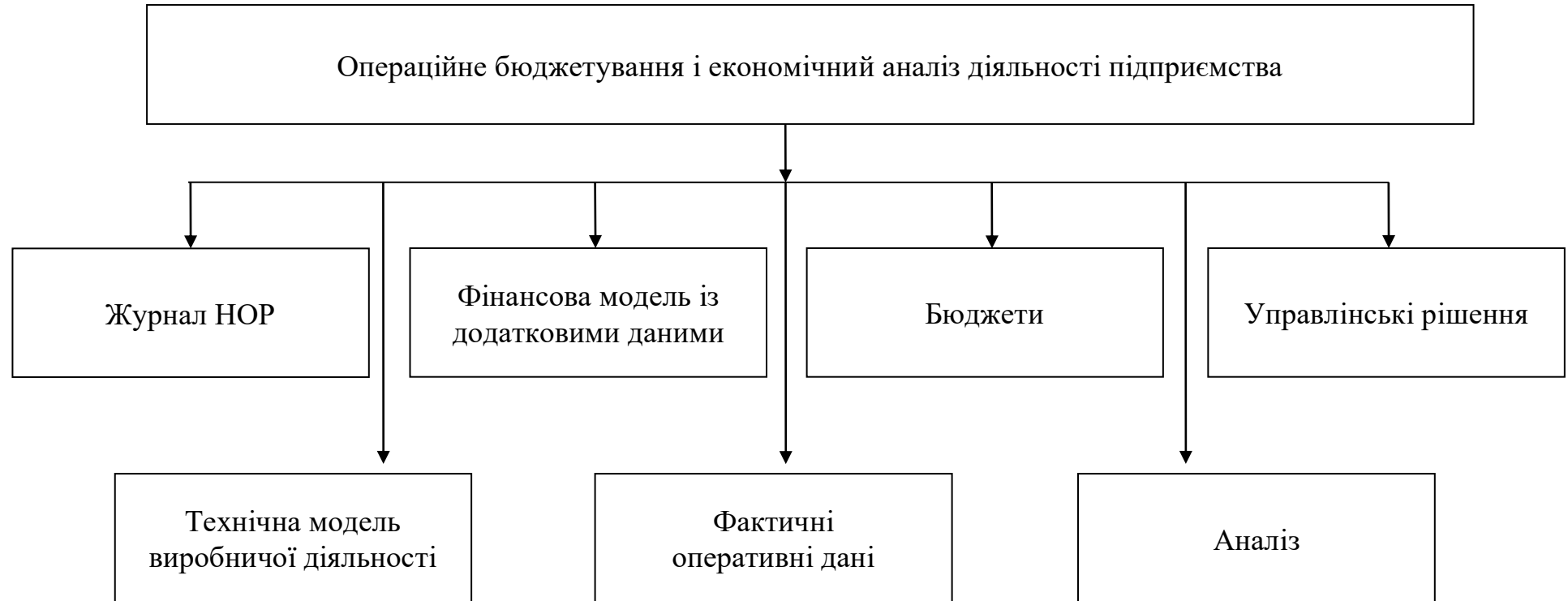
Отримані дані слугують підґрунтям для розробки рекомендацій щодо усунення негативних відхилень або стимулювання підрозділів у разі досягнення оптимальних показників витрат та результативності. Матриця відхилень дає змогу не лише виявити напрями вдосконалення виробничої діяльності, але й кількісно оцінити потенційний резерв ефективності.

Практична реалізація моделі на досліджуваному підприємстві (рис. 3.1) пропонується в середовищі електронних таблиць Microsoft Excel. Вибір цього програмного продукту обґрунтовується простотою у використанні, широким функціональним інструментарієм та можливістю швидкої адаптації моделі без спеціальної підготовки у сфері програмування. Зокрема, Excel дає змогу створювати й підтримувати бази даних, у тому числі журнал нормативних операційних розцінок.

Одним із ключових структурних елементів моделі «Операційне бюджетування та економічний аналіз діяльності підприємства» є аркуш «Журнал НОР» – систематизований набір нормативних операційних розцінок, адаптованих до технологічних, організаційних та ресурсних умов діяльності досліджуваного підприємства.

Розцінки, наведені у збірнику, структуровано за трьома однорідними групами: підготовчі операції; безпосередньо виробничі процеси та їх переділи; операції, пов'язані з переміщенням готової продукції на склад.

Аркуш «Технічна модель виробничої діяльності» призначений для відображення існуючих виробничих процесів із деталізацією на окремі елементарні операції. У межах операційного бюджетування та економічного аналізу може бути описаний будь-який виробничий ланцюг, сформований з одиничних операцій. Такий підхід забезпечує можливість ефективного планування та аналізу діяльності ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» у разі впровадження структурних змін, технічного переоснащення або модернізації підприємства.

Рис. 3.1 Можливий варіант реалізація моделі НОР на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК».

Аркуш «Фінансова модель із додатковими даними» містить перелік одиничних операцій, що описують виробничий процес, оцінений за допомогою нормативних операційних розцінок. Крім вартісних показників ресурсів, передбачених нормативними розцінками, тут відображаються додаткові нормативи, зокрема: рівень накладних витрат, рівень прибутку, норма запасів готової продукції, норма незавершеного виробництва, норма технічного завантаження підприємства.

Аркуш «Бюджети» на основі фінансової моделі та додаткових даних забезпечує групування фінансової інформації за спільними ознаками з формуванням таких бюджетів: продажів; сировини та матеріалів; витрат праці й нарахувань на заробітну плату; витрат на експлуатацію машин, механізмів і технологій; консолідованого постачання; накладних витрат.

Аркуш «Фактичні оперативні дані» містить актуальні відомості про натуральні та вартісні показники, подібні за структурою до нормативних операційних розцінок. Угрупування показників здійснюється з урахуванням місячної, квартальної та річної деталізації, на основі спільних ознак, у табличному форматі для кожної операції.

Аркуш «Аналіз» призначений для автоматичного розрахунку та порівняння запланованих (нормативних) і фактичних показників, зокрема: ефективності використання засобів виробництва та засобів праці, у тому числі техніки та технологій, матеріальних запасів, трудових ресурсів, а також рівня собівартості продукції (товарів, робіт, послуг); рівня забезпеченості виробничої діяльності технічними засобами, технологіями, матеріально-виробничими запасами та трудовими ресурсами.

Аркуш «Управлінські рішення» використовується для формування переліку позитивних і негативних відхилень від встановлених нормативів виробничої діяльності ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК».

Обчислення здійснюється автоматизовано на основі даних аркушів «Фінансова модель із додатковими даними» та «Фактичні оперативні дані».

Висновки до розділу 3

Однією з найскладніших і водночас дискусійних проблем у бухгалтерському обліку ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК», на наш погляд, є процедура переоцінки основних засобів.

Рішення щодо проведення переоцінки основних засобів має бути чітко зафіксоване в обліковій політиці підприємства. Відповідно до вимог чинного законодавства, регулярна переоцінка повинна здійснюватися з метою усунення розбіжностей між балансовою вартістю основних засобів і їх поточною (відновною) вартістю, визначеною на основі цін активного ринку для аналогічних об'єктів.

З огляду на міжнародну практику бухгалтерського обліку, у систему обліку ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» доцільно інтегрувати додатковий рахунок «Резерви переоцінки активів», який належатиме до основних фондів рахунків. У випадку дооцінки основних засобів сума збільшення вартості зараховується на цей рахунок, формуючи резерв переоцінки, а у разі зменшення вартості (девальвації) – відповідна сума списується з нього.

З метою підвищення ефективності облікового процесу доцільним є впровадження спеціалізованих форм внутрішньої звітності, таких як: «Відомість обліку переоцінених основних засобів»; «Відомість створення резерву переоцінки основних засобів»; «Звіт про переоцінку основних засобів».

В умовах глобалізації та цифрової трансформації одним із ключових напрямів удосконалення обліку основних засобів є автоматизація облікових процесів.

Оптимальною формою організації внутрішнього аналізу на підприємстві є впровадження центрів відповідальності за стан, облік і рух основних засобів із визначенням форм внутрішньої звітності та строків її подання.

У контексті інформаційно-бухгалтерського забезпечення операційного бюджетування та аналізу виробничої діяльності ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» особливе значення має нормативно-операційна розцінка. Це внутрішній документ промислового підприємства, який відображає галузеві, структурні, адміністративні та організаційно-штатні особливості його діяльності.

Ключовими завданнями побудови аналітичної моделі підприємства є формування інформаційної бази щодо абсолютних і відносних показників, що характеризують витрати засобів праці та виробничих ресурсів, зокрема їхню вартість, рівень ефективності використання та забезпеченість.

Запропонована модель складається з формул для розрахунку основних фінансових показників ефективності використання виробничих ресурсів і засобів праці, а також відповідних матриць. Особливістю методики є її універсальність – вона може застосовуватися як для аналізу повного виробничого циклу, так і для окремих його операцій.

Реалізація моделі на ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» пропонується у середовищі електронних таблиць Microsoft Excel, що забезпечує швидке впровадження, простоту використання та широкий інструментарій для обробки даних без потреби у спеціальній підготовці з програмування.

ВИСНОВКИ

Основні засоби відіграють ключову роль у господарській діяльності підприємства, а їх питома вага у структурі активів дозволяє оцінити рівень забезпеченості суб'єкта господарювання необхідними умовами для здійснення фінансово-економічної діяльності.

Аналіз і систематизація наукових підходів до визначення поняття «основні засоби підприємства» дають підстави стверджувати, що вони являють собою матеріальні активи, які використовуються з метою виробництва продукції, надання послуг, виконання адміністративних чи соціально-культурних функцій, з терміном корисного використання понад один рік або один операційний цикл (якщо він перевищує рік).

Методологічні засади формування облікової інформації про основні засоби та її розкриття у фінансовій звітності підприємств визначені НП(С)БО 7 «Основні засоби» та МСБО 16 «Основні засоби».

Перед безпосереднім аналізом стану та ефективності використання основних засобів ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК» було здійснено оцінку фінансового стану підприємства за 2022–2024 роки. Слід зазначити, що фінансова звітність за 2022 рік сформована відповідно до національних стандартів бухгалтерського обліку, тоді як за 2023 рік – згідно з міжнародними стандартами, що унеможливило безпосереднє порівняння даних цих періодів. У зв'язку з цим поглиблений аналіз проводився за 2023–2024 роки. Результати даного аналізу свідчать про низький рівень ліквідності та платоспроможності ПРАТ Кондитерська фабрика «АВК», що вказує на неспроможність підприємства своєчасно погашати зобов'язання за рахунок власних коштів. Фінансова стійкість також оцінюється як низька через значну залежність від зовнішнього фінансування.

Метою економічного аналізу основних засобів є визначення рівня їх забезпеченості в умовах максимально інтенсивного використання та виявлення резервів для підвищення їх віддачі. У 2022 році підприємство

володіло як виробничими, так і невиробничими основними засобами. Протягом 2023–2024 років зафіксовано скорочення загального обсягу основних засобів, переважно за рахунок виробничих. Водночас ступінь їх зносу залишається відносно невисоким.

Для підвищення ефективності використання основних засобів доцільним є своєчасне введення в експлуатацію нових об'єктів та оперативне їх освоєння. Скорочення термінів введення в дію сприяє швидшому отриманню продукції, прискоренню обороту засобів, уповільненню процесу зношення.

Оптимізація експлуатації наявних основних засобів може бути досягнута шляхом підвищення інтенсивності та екстенсивності їх використання. Інтенсивність можна збільшити за рахунок удосконалення технологічних процесів, впровадження безперервного виробництва, оптимізації використання сировини відповідно до вимог технології та якості продукції, запобігання аварійним зупинкам, забезпечення ритмічної роботи підприємства та підрозділів.

Екстенсивне використання можна покращити шляхом збільшення тривалості роботи обладнання у межах зміни, доби, місяця чи року, а також підвищення частки задіяного обладнання від загальної кількості. Важливим напрямом є скорочення часу простоїв.

Комплекс заходів з удосконалення використання основних засобів має забезпечити приріст обсягів виробництва без додаткових капіталовкладень, що особливо актуально за умов обмежених інвестиційних ресурсів. Це сприятиме зниженню собівартості продукції за рахунок економії на умовно-постійних витратах, зростанню прибутковості та рентабельності діяльності.

Практична реалізація запропонованих заходів створює передумови для інтенсифікації виробництва, розширення асортименту та переорієнтації на випуск продукції, яка користується стабільним попитом.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Агрес О.Г. Економічна ефективність використання основних засобів сільськогосподарських підприємств : автореф. дис. к.е.н. : спец. 08.00.04 «Економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності)». Львівський нац. аграр. ун-т. Львів, 2023. 20 с.
2. Бабяк Н.Д. Амортизаційні відрахування як фінансове джерело відтворення основних засобів підприємств. Вісник Сумського державного університету. Серія «Економіка». 2025. №10(82). С. 177-185.
3. Бойко В.М. Бізнес: словник-довідник. К.: Україна, 2018. 565 с.
4. Бондар О. Проблеми визнання основних засобів у бухгалтерському та податковому обліку. Бухгалтерський облік і аудит. 2024. № 3. С. 23-27.
5. Верхоглядова Н.І. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія та практика : [навч.-практ. посіб.]. К.: Центр учбової літератури, 2019. 536 с.
6. Гречко С.М. Особливості визнання основних засобів в цілях бухгалтерського обліку та оподаткування. Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. 2021. № 3(21). Ч. 2. С. 23-31.
7. Дем'яненко М.Я. Фінансовий словник-довідник. К.: ІАЕ УААН, 2023. 555 с.
8. Коваленко А.М. Бухгалтерський облік в Україні. Від теорії до практики. Дніпропетровськ: Баланс-Клуб, 2019. 1024 с.
9. Костюнік О.В. Економічний зміст та класифікація основних засобів. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : Економічні науки. 2019. Вип. 21(1). С. 177-180. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2019_21\(1\)47](http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2019_21(1)47) (дата звернення 15.08.2025).
10. Неміш Ю.В. Поняття «основні засоби» у сучасних наукових дослідженнях. Аграрна економіка. 2022. Т. 5. № 3-4. С. 181-187.
11. Сук Л.К. Фінансовий облік : [навч. посіб.]. К., 2022. 647 с.

12. Яловега Л.В. Облік витрат на ремонт та поліпшення основних засобів: бухгалтерський і податковий аспект. Вісник Полтавської державної аграрної академії, 2023. № 10(4). С. 460-466.

13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755-VI (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 18.10.2022).

14. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 16. Основні засоби, від 01.01.2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 12.10.2024).

15. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 7 «Основні засоби»: Наказ Міністерства фінансів України від 27.04.2000 №92. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 18.13.2024).

16. Бондаренко О.М. Оренда основних засобів. *Virtus: Scientific Journal*. №44. 2020. Р. 275-278.

17. Конті. Місія та цінності. URL: <https://konti.ua/mission>. (дата звернення 19.11.2024).

18. Конті. Річна інформація емітента за 2024 рік. URL: <https://konti.ua/download/issuer/2021/25112243-2024.pdf>. (дата звернення 19.11.2024).

19. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні. Закон України від 16.07.1999 р. №996-XIV (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 19.10.2024).

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.02.2013 №73. (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 15.10.2024).

21. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 1. Подання фінансової звітності. від 01.01.2012 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 11.02.2025).

22. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 14

«Оренда»: Наказ Міністерства фінансів України від 28.07.2000. № 181. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 16.10.2024).

23. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 17. Оренда. від 01.01.2012. (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 18.02.2025).

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 27 «Необоротні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність»: Наказ Міністерства фінансів України від 07.11.2003 № 617 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 18.10.2024).

25. Міжнародний стандарт фінансової звітності 5. Непоточні активи, утримувані для продажу, та припинена діяльність. від 01.01.2012 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 19.02.2024).

26. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 28 «Зменшення корисності активів»: Наказ Міністерства фінансів України від 24.12.2004. № 817 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 19.10.2024).

27. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 36. Зменшення корисності активів. від 01.01.2012. URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 5.02.2025).

28. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 40. Інвестиційна нерухомість. від 01.01.2012 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 14.02.2025).

29. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999. № 291 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 14.06.2025).

30. Положення про інвентаризацію активів та зобов'язань: Наказ Міністерства фінансів України від 02.09.2014. р. № 879 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 19.11.2024).

31. Порядок складання типових форм з обліку та списання основних засобів суб'єктами державного сектору: Наказ Міністерства фінансів України від 13.09.2019 р. № 818 (із змінами та доповненнями). URL: <http://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення 19.07.2025).

32. Юрчишена Л.В. Аналіз ефективності використання основних засобів на підприємстві. Ефективна економіка. 2021. № 8. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2021_8_26 (дата звернення 24.05.2025).

33. Фурик В.Г. Фінанси підприємств : навч. посіб. для студ. вузів. Вінниця : ВНТУ, 2022. 132 с.

34. Подольська В.О. Фінансовий аналіз: навч. посібник. К.: Центр навчальної літератури, 2024. 488 с.

35. Прокопенко В. Вибуття основних засобів. Все про бухгалтерський облік. 2023. (№ 83). С. 21-27.

36. Протасова Н. Методи нарахування амортизації: що краще обрати Все про бухгалтерський облік. 2022. № 27. С. 6-12

37. Рибченко М.Ф. Проблеми та шляхи вдосконалення основних засобів. Держава та регіони. 2017. № 6. С. 135-137.

38. Рогозний С. Основні засоби за МСФЗ: особливості визнання та оцінки. 2019. № 27. С. 4-10.

39. Садовська І.Б. Бухгалтерський облік : навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2023. 688 с.

40. Скоробогатова В.В. Історичний аспект формування сутності поняття «активи». Вісник ЖДТУ. Серія «Економічні науки». 2021. № 4(58). С. 139-141.

41. Старицький Т.М. Методичні основи економічної діагностики відтворення і ефективності використання основного капіталу. Агроінком. 2018. № 7. С. 56-60.

42. Стельмах Х.П. Модернізація основних засобів підприємств в умовах інвестиційного розвитку : дис ... канд. екон. наук : 08.00.04. Львів: НУ «Львівська політехніка», 2020 р. 223 с.

43. Тимощук С. Податковий облік витрат на ремонт і поліпшення основних засобів [Текст]. Вісник податкової служби України. 2019. № 29. С. 11-14.

44. Хричікова М.О. Особливості аудиту основних засобів на підприємстві. «Управління розвитком». 2018. № 12 (175). С. 89-91.

45. Чалий І. Основні засоби за МСБО та П(С)БО: 7 головних відмінностей. Все про бухгалтерський облік. 2018. № 32. С. 27-29.

46. Шелін С.В. Особливості обліку амортизації основних засобів в автоматизованій системі. Бухгалтерія в сільському господарстві. 2023. № 6. С. 28-30.

47. Яловега Л.В. Облік витрат на ремонт та поліпшення основних засобів: бухгалтерський і податковий аспект. Полтавська державна аграрна академія. 2019. № 10(4). С. 460-466.

48. Deo, P. Fixed Asset Management – Revisited // *Journal of Accounting and Finance*. 2021. Vol. 21, No. 5. P. 120–129. Available at: <https://articlegateway.com/index.php/JAF/article/view/4155>

49. Du, T. T. Accounting Standard for Property, Plant and Equipment Under IFRS and Its Applicability in Vietnam // *International Journal of Multidisciplinary Research and Growth Evaluation*. 2025. Vol. 5, No. 3. P. 112–118. Available at: <https://www.multiresearchjournal.com/arclist/list-2025.5.3/id-4243>

50. Kakhkharov, Z. Z. Accounting for Long-Term Assets Based on International Standards: Corporate Practices and Implications // *World Bulletin of Management and Law*. 2025. Issue 25. P. 54–61. Available at: <https://scholarexpress.net/index.php/wbml/article/view/5270>

51. Rizky, N. D., Sutrisna, W. A. Application of IFRS with Disclosure of Fixed Assets in the Company's Financial Statements // *Accrual: Jurnal Ilmiah Akuntansi*. 2024. Vol. 6, No. 1. P. 15–25. Available at: <https://jurnal.unnur.ac.id/index.php/accrual/article/view/734>

ДОДАТКИ